

V Bruseli 8. marca 2021
(OR. en)

6268/21

SOC 86	GENDER 15
EMPL 83	JAI 235
COHOM 45	SAN 116
MI 140	TOUR 5
ANTIDISCRIM 8	SPORT 9
BETREG 3	DIGIT 27
CFSP/PESC 216	TRANS 116
EDUC 75	INST 83
FREMP 39	

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 4. marca 2021

Komu: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie

---

Č. dok. Kom.: COM(2021) 101 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV **Únia rovnosti: Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030**

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2021) 101 final.

Príloha: COM(2021) 101 final

V Bruseli 3. 3. 2021
COM(2021) 101 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Únia rovnosti: Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 –
2030**

Únia rovnosti: Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030

„Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na dobré podmienky na pracovisku, nezávislý život, rovnaké príležitosti, ako aj na plnohodnotnú účasť na živote svojej komunity. Každý má právo na život bez prekážok. A je našou povinnosťou, aby sme ako spoločnosť zabezpečili ich plné zapojenie sa do života spoločnosti na rovnakom základe s ostatnými.“

Predsedníčka Komisie von der Leyenová¹

1. Vízia a potreba opatrení

Európska únia je založená na hodnotách, ktorými sú rovnosť, sociálna spravodlivosť, sloboda, demokracia a ľudské práva. Zmluva o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a Charta základných práv Európskej únie poskytujú základ pre boj proti všetkým formám diskriminácie a stanovujú rovnosť za základ politik EÚ. Predsedníčka Komisie von der Leyenová oznámila, že jednou z priorít jej Komisie bude vybudovať Úniu rovnosti v každom zmysle slova.

Prijatie Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCRPD, ďalej len „dohovor UNCRPD“) v roku 2006 znamenalo prelom pri stanovovaní minimálnych noriem pre práva osôb so zdravotným postihnutím². EÚ a jej členské štáty sú zmluvnými stranami dohovoru UNCRPD a vykonávajú ho³.

Európsky pilier sociálnych práv⁴ slúži ako kompas pre politiku zamestnanosti a sociálnu politiku, ktoré v roku 2017 spoločne vyhlásili Európsky parlament, Rada a Európska komisia. Zásada č. 17 tohto piliera podčiarkuje, že ľudia so zdravotným postihnutím majú právo na podporu príjmu, ktorá zaručuje dôstojný život, na služby, ktoré im umožnia zapojiť sa do trhu práce a života spoločnosti, a na pracovné prostredie prispôbené ich potrebám.

Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020⁵ pripravila pôdu pre Európu bez bariér a pomohla rozvíjať činnosti podporované z fondov EÚ, ktorých cieľom je zmeniť život približne 87 miliónom osôb s určitou formou zdravotného postihnutia v EÚ⁶. Z hodnotenia⁷ vyplýva, že prispela k zlepšeniu situácie vo viacerých oblastiach, najmä v oblasti prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím, a k podpore ich práv, a to tak, že sa zdravotné postihnutie zaradilo medzi priority programu EÚ.

¹ Predsedníčka Európskej komisie von der Leyenová, [Európsky deň osôb so zdravotným postihnutím 2020](#).

² [UNCRPD](#).

³ [Vykonávanie na úrovni EÚ](#).

⁴ [Vyhlásenie Európskeho piliera sociálnych práv](#) (2017/C 428/09).

⁵ Oznámenie Komisie KOM(2010) 636 v konečnom znení: [Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020](#).

⁶ Údaje: EU SILC [(Štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach) a VZPS (výberové zisťovanie pracovných síl) EÚ]. 24,7 % obyvateľstva EÚ vo veku do 16 rokov je vo svojej činnosti obmedzených, 17,7 % čelí miernym a 7 % závažným obmedzeniam. S. Grammenos/M. Priestley, 2020: [Europe 2020 data and people with disabilities \(Európske údaje za rok 2020 a osoby so zdravotným postihnutím\)](#).

⁷ Komisia [SWD(2020) 291 final]: [Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020](#).

Osoby so zdravotným postihnutím však stále čelia značným prekážkam v prístupe k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu, zamestnaniu, rekreačným činnostiam, ako aj v účasti na politickom živote. Je u nich takisto vyššie riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia (28,4 %) v porovnaní s osobami bez zdravotného postihnutia (18,4 %). Viac ako polovica osôb so zdravotným postihnutím uvádza, že v roku 2019 sa osobne cítili diskriminovaní⁸.

V dôsledku pandémie COVID-19 a jej hospodárskych dôsledkov je riešenie tohto problému ešte naliehavšie, pretože zväčšuje prekážky a prehĺbuje nerovnosti⁹. U osôb so zdravotným postihnutím, ktoré žijú v rezidenčnej starostlivosti, bola zaznamenaná vyššia miera infekcie. Tieto osoby zároveň trpia izoláciou v dôsledku pravidiel obmedzenia kontaktu medzi ľuďmi. Osoby žijúce v komunite a v domácom prostredí čelia obmedzenému poskytovaniu osobných služieb, čo môže ohroziť nezávislý život. Kvôli obmedzenej prístupnosti nástrojov IKT potrebných na telekonferencie, zabezpečenie práce na diaľku, dištančné vzdelávanie, nakupovanie online a prístup k informáciám súvisiacim s ochorením COVID-19 sa aj malé úlohy stávajú náročnými. EÚ prijala rýchle opatrenia na zmiernenie sociálno-ekonomických dôsledkov pandémie s cieľom zabezpečiť spravodlivú a inkluzívnu obnovu, v rámci ktorej sa riešia rozdiely a nerovnosti. Komisia podporila núdzové opatrenia už začiatkom jari 2020¹⁰ a v máji navrhla rozsiahly Plán obnovy pre Európu¹¹. Budúci dlhodobý rozpočet EÚ spolu s nástrojom NextGenerationEU¹² predstavujú doteraz najväčší prijatý stimulačný balík. Podporí sa tak reakcia na COVID-19 a obnova, ktoré sú inkluzívne z hľadiska zdravotného postihnutia¹³.

Je čas zintenzívniť európske opatrenia. Európsky parlament¹⁴ vyzval na obnovenie stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia tak, aby sa vzťahovala na všetky oblasti dohovoru, a Rada je odhodlaná pokračovať v práci na jej vykonávaní¹⁵. Európsky hospodársky a sociálny výbor a Európsky výbor regiónov podčiarkli úlohu prístupnosti a nezávislého života, ako aj význam riadenia a monitorovania¹⁶.

Cieľom tejto stratégie je zlepšiť v nasledujúcom desaťročí život osôb so zdravotným postihnutím v EÚ i mimo nej. Ciele tejto stratégie možno dosiahnuť len pomocou koordinovaných opatrení tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ, a vďaka silnému odhodlaniu členských štátov, regionálnych a miestnych orgánov realizovať opatrenia navrhované Komisiou.

V niektorých oblastiach, ako je napríklad oblasť dopravy či vnútorného trhu, má EÚ spoločnú právomoc s členskými štátmi. V iných relevantných oblastiach, ako je

⁸ Osobitný Eurobarometer 493, [Diskriminácia v EÚ](#), máj 2019.

⁹ [Zdroje OSN týkajúce sa osôb so zdravotným postihnutím a ochorenia COVID-19](#).

¹⁰ [Cohesion policy action against Coronavirus \(Opatrenia politiky súdržnosti EÚ proti koronavírusu\)](#): Fond solidarity Európskej únie; Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus; balík REACT-EU (Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe).

¹¹ Oznámenie Komisie (COM/2020/456 final): [Správny čas pre Európu: náprava škôd a príprava budúcnosti pre ďalšie generácie](#).

¹² Oznámenie Komisie COM/2020/442 final: [Rozpočet EÚ umožňujúci realizáciu plánu obnovy Európy](#).

¹³ Ako sa žiada v [spoločnom vyhlásení](#) vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedu Borrellu, podpredsedníčky Jourovej a komisárky Dalliovej.

¹⁴ Uznesenie Európskeho parlamentu z 18. júna 2020 [o európskej stratégii pre oblasť zdravotného postihnutia na obdobie po roku 2020](#).

¹⁵ Závery Rady, 2019: [Zlepšenie zamestnávania ľudí v zraniteľnom postavení na trhu práce](#); [Závery Rady o prístupe osôb so zdravotným postihnutím k športu](#).

¹⁶ Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV), 2019: [Príprava programu EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2020 – 2030](#); Európsky výbor regiónov, 2017: [Deinštitucionalizácia systémov starostlivosti na miestnej a regionálnej úrovni](#).

zdravotníctvo, vzdelávanie a kultúra, majú hlavnú právomoc členské štáty a EÚ zohráva podpornú úlohu. Preto zostáva primárnou zodpovednosťou členských štátov, aby navrhli svoje vnútroštátne politiky v oblasti zdravotného postihnutia v súlade so svojím záväzkom vykonávať dohovor UNCRPD a v súlade s platnými pravidlami EÚ. Touto stratégiou sa zabezpečí aj to, aby Komisia išla príkladom pri vykonávaní dohovoru UNCRPD a aby na tento účel zintenzívnila svoju spoluprácu s ostatnými inštitúciami EÚ.

V tejto stratégii sa zohľadňuje rozmanitosť zdravotného postihnutia vyplývajúca zo vzájomného pôsobenia medzi dlhodobým telesným, duševným, mentálnym alebo zmyslovým postihnutím, ktoré je často neviditeľné, a prekážkami v prostredí, ako aj zvýšený výskyt zdravotného postihnutia v súvislosti s vekom, pričom takmer polovica osôb vo veku nad 65 rokov uvádza určitú formu zdravotného postihnutia. Podporuje prierezovú perspektívu a riešenie špecifických prekážok, ktorým čelia osoby so zdravotným postihnutím nachádzajúce sa na križovatke identít (rodová, rasová, etnická, sexuálna, náboženská) alebo v zložitej sociálno-ekonomickej alebo inej zraniteľnej situácii. Spomedzi osôb so zdravotným postihnutím potrebujú osobitnú pozornosť ženy, deti, staršie osoby, bezdomovci, utečenci, migranti, Rómovia a iné etnické menšiny.

Stratégia podporuje zelenú a digitálnu transformáciu a zdravú Európu¹⁷, čím prispieva k udržateľnej, odolnej, inovatívnej a spravodlivej únii. Je súčasťou akčného plánu Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý prijala Komisia. Táto stratégia dopĺňa stratégie v oblasti rovnosti prijaté na boj proti všetkým formám diskriminácie, a tak pomôže dosiahnuť Úniu rovnosti a posilniť úlohu Európy ako globálneho partnera v boji proti nerovnostiam v rámci dosahovania cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja¹⁸ a pri podpore ľudských práv.

2. Prístupnosť – predpoklad práv, nezávislosti a rovnosti

Milióny osôb so zdravotným postihnutím čelia prekážkam pri využívaní dopravy, v prístupe do budov či v prístupe k informáciám

Prístupnosť zastavaného a virtuálneho prostredia, informačných a komunikačných technológií (IKT), tovaru a služieb vrátane dopravy a infraštruktúry je faktorom umožňujúcim dodržiavanie práv a predpokladom plného zapojenia osôb so zdravotným postihnutím, a to na rovnakom základe s ostatnými.

Za posledné desaťročie bolo prijatých niekoľko pravidiel EÚ v rôznych oblastiach s cieľom

zabezpečiť lepšiu prístupnosť v EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím: Európsky akt o prístupnosti, ktorý sa vzťahuje na produkty a služby, smernica o prístupnosti webových sídel, európsky kódex elektronických komunikácií, smernica o audiovizuálnych mediálnych službách a právne predpisy

64,3 % osôb so zdravotným postihnutím vo veku 16 rokov a viac má doma internetové pripojenie v porovnaní s **87,9 %** osôb bez postihnutia

¹⁷ [Európska zelená dohoda](#) [COM(2019) 640 final]; [Európsky klimatický pakt](#) [COM(2020) 788 final]; [Formovanie digitálnej budúcnosti Európy](#) (COM/2020/67 final); [Budovanie európskej zdravotnej únie](#) (COM/2020/724 final); [Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo](#) [COM(2020) 98 final]; [Vlna obnovy pre Európu](#) [COM(2020) 662]; [Akčný plán digitálneho vzdelávania 2021 – 2027](#) [COM(2020) 624 final].

¹⁸ Organizácia Spojených Národov: [The 2030 Agenda for Sustainable Development \(Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj\)](#).

v oblasti autorského práva¹⁹. Európske normy v oblasti prístupnosti boli zavedené na podporu implementácie v zastavanom prostredí a IKT, ako aj na to, aby organizácie uplatňovali koncepciu dizajnu pre všetkých²⁰. Európske politiky podporujú digitálnu transformáciu a digitálne verejné služby, ktoré sú inkluzívne a prístupné pre osoby so zdravotným postihnutím²¹. Do nedávneho návrhu revízie právnych predpisov v oblasti roamingu²² Komisia zahrnula osobitné opatrenia zamerané na uľahčenie prístupu koncových používateľov so zdravotným postihnutím k tiesňovým službám.

Práva cestujúcich zaručujú právo na nediskrimináciu v prístupe k doprave a na bezplatnú pomoc pre cestujúcich so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou cestujúcich leteckou, železničnou, námornou dopravou alebo autobusom a autokarom²³. Cena Access City²⁴ podnietila koherentný medziodvetvový prístup presahujúci rámec minimálnych noriem stanovený v právnych predpisoch EÚ. Komisia ďalej odporučila, aby sa v súvislosti s obnovou budov s cieľom zlepšiť energetickú efektívnosť zabezpečilo odstránenie prekážok prístupnosti²⁵.

V pravidlách EÚ sa stanovuje, že požiadavky na prístupnosť sú pre členské štáty povinné na účely využívania fondov zdieľaného riadenia, pričom povinnosťou pri verejnom obstarávaní je nákup prístupného tovaru, služieb a infraštruktúry²⁶. Členské štáty sú tiež vyzvané, aby začlenili financovanie prístupnosti do plánov odolnosti a obnovy.

Prekážky, ktorým čelia osoby so zdravotným postihnutím, však naďalej sťažujú mobilitu v rámci krajín i v rámci Európy a zamedzujú prístup k informáciám, produktom, službám a bývaníu.

Aby sa Európa stala bezbariérovou, členské štáty by mali začleniť prístupnosť do všetkých príslušných politík a opatrení, najmä tých, ktoré sa týkajú Európskej zelenej dohody, iniciatívy „vlna obnovy“ a nového európskeho Bauhausu, pričom odborníci by mali absolvovať aj odbornú prípravu v oblasti prístupnosti.

Na úrovni EÚ bude Komisia venovať pozornosť správne vykonávaniu a hodnoteniu všetkých pravidiel EÚ upravujúcich prístupnosť a identifikovať nedostatky a potrebu ďalších legislatívnych opatrení²⁷. Opatrenia na úrovni EÚ budú zahŕňať aj ďalšiu prácu na normalizácii a technických špecifikáciách. Komisia do roku 2023 preskúma fungovanie vnútorného trhu z hľadiska podporných technológií s cieľom zistiť potrebu ďalších opatrení, keďže odlišné pravidlá týkajúce sa oprávnenosti výrobkov a certifikácie

---

¹⁹ Smernica 2019/882/EÚ [Európsky akt o prístupnosti](#); smernica 2016/2102/EÚ [o prístupnosti webových sídel](#); smernica 2018/1972, [ktorou sa stanovuje európsky kódex elektronických komunikácií](#); smernica 2018/1808 [o audiovizuálnych mediálnych službách](#) a právne predpisy v oblasti autorského práva prijaté v zmysle [Marrákešskej zmluvy \(2013\) o uľahčení prístupu k uverejneným dielam pre osoby nevidiace, zrakovovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania](#).

²⁰ Normy v oblasti prístupnosti vyplývajúce z mandátov Komisie 376, 554, 420 a 473.

²¹ [Tallinské vyhlásenie o elektronickej verejnej správe, 2017](#); [Berlínske vyhlásenie členských štátov o digitálnej spoločnosti a digitálnej verejnej správe založenej na hodnotách](#). Vesmírny program EÚ takisto podporuje politiky elektronickej verejnej správy prostredníctvom údajov, informácií a služieb.

²² Komisia (COM/2021/85 final): [Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o roamingu vo verejných mobilných komunikačných sieťach v rámci Únie \(prepracované znenie\)](#).

²³ [Práva cestujúcich v EÚ](#); interoperabilita: [nariadenie Komisie \(EÚ\) č. 1300/2014](#).

²⁴ Iniciatíva Komisie: [cena Access City](#).

²⁵ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2019/786 z 8. mája 2019 týkajúce sa obnovy budov.

²⁶ Návrh Komisie na nariadenie o spoločných ustanoveniach pre fondy zdieľaného riadenia [COM(2018) 375 final], zmenený COM(2020) 450 final; Smernica 2014/24/EÚ [o verejnom obstarávaní](#).

²⁷ Hodnotenie práv cestujúcich v leteckej doprave, pokiaľ ide o osoby so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou (2021) s cieľom preskúmať práva cestujúcich v regulačnom rámci (2021 – 2022); hodnotenie smernice o prístupnosti webových sídel (2022); preskúmanie európskeho kódexu elektronických komunikácií (2025).

v jednotlivých členských štátoch môžu mať negatívny vplyv na konkurencieschopnosť cien²⁸. V nadväznosti na oznámenie o vlne obnovy Komisia v roku 2021 zreviduje legislatívny rámec týkajúci sa energetickej hospodárnosti budov, čo bude mať takisto vplyv na zlepšenie prístupnosti na základe požiadaviek na obnovu²⁹.

Hlavná iniciatíva:

V roku 2022 Komisia zriadi európske centrum zdrojov **AccessibleEU** s cieľom zvýšiť súdržnosť politík v oblasti prístupnosti a uľahčiť prístup k relevantným znalostiam. Tento rámec spolupráce združí vnútroštátne orgány zodpovedné za vykonávanie a presadzovanie pravidiel prístupnosti s expertmi a odborníkmi zo všetkých oblastí prístupnosti, aby si vymieňali osvedčené postupy naprieč odvetviami s cieľom podnieť rozvoj politiky na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ a rozvíjať nástroje a normy zamerané na uľahčenie vykonávania práva EÚ. Komisia začne s prípravami európskeho centra zdrojov **AccessibleEU** v rámci novovytvorenej **platformy pre otázky zdravotného postihnutia**³⁰.

Komisia takisto:

- ✓ poskytne v roku 2021 členským štátom praktické usmernenia na podporu vykonávania povinností týkajúcich sa prístupnosti podľa **smerníc o verejnom obstarávaní** a podporí odbornú prípravu verejných obstarávateľov, aby nakupovali na základe prístupnosti,
- ✓ začlení v roku 2021 prístupnosť a inkluzívnosť do **posilnenej stratégie EÚ pre digitálnu verejnú správu** so zameraním na používateľsky ústretové digitálne verejné služby sústredené na človeka v celej Európe, ktoré reagujú na potreby a preferencie európskych občanov vrátane potrieb osôb so zdravotným postihnutím,
- ✓ vyhodnotí v roku 2022 uplatňovanie **smernice o prístupnosti webových sídel** a posúdi, či by sa smernica mala zrevidovať, aby sa odstránili zistené nedostatky, ako napríklad rozsah pôsobnosti, technologický pokrok a súlad s inými príslušnými právnymi predpismi EÚ.
- ✓ zreviduje v roku 2021 v súlade so stratégiou pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu **regulačný rámec v oblasti práv cestujúcich vrátane práv osôb so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou** v leteckej, vodnej, autobusovej a autokarovej doprave³¹;
- ✓ začne do roku 2022 **súpis majetku v železničnej infraštruktúre**, t. j. prístupných častí železničných staníc s cieľom identifikovať existujúce prekážky prístupnosti³²;
- ✓ preskúma v roku 2021 nariadenie o usmerneniach Únie pre rozvoj **transeurópskej dopravnej siete s cieľom posilniť zabezpečenie prístupnosti**³³,

²⁸ V správach o výsledkoch monitorovania a využívaní postupu presadzovania, ktoré členské štáty predložia Komisii po prvýkrát v decembri 2021 a potom každé tri roky, sa bude uvádzať pokrok dosiahnutý pri praktickom vykonávaní smernice a pri zabezpečovaní prístupnosti webových sídel a mobilných aplikácií verejného sektora v priebehu času.

²⁹ Zatiaľ čo povinnosť renovovať percento verejných budov ročne sa v súčasnosti vzťahuje len na ústrednú štátnu správu, rozšíri sa na budovy na všetkých úrovniach verejnej správy vrátane Komisie.

³⁰ Pozri oddiel 7.3.

³¹ Oznámenie Komisie COM(2020) 789 final: [Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu](#), body 91 a 92, a príloha, opatrenia 63 a 64. Momentálne prebiehajú hodnotenia nariadení o právach cestujúcich v leteckej doprave, pokiaľ ide o osoby so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou, a o právach cestujúcich vo vodnej, autobusovej a autokarovej doprave (2021), ktoré by sa mali dokončiť v prvom polroku 2021.

³² [Vykonávacie nariadenie Komisie \(EÚ\) 2019/772](#).

- ✓ zreviduje v roku 2021 svoj balík opatrení v oblasti mestskej mobility s cieľom posilniť **plánovanie udržateľnej mobility**, v ktorom sa od členských štátov vyžaduje, aby prijali miestne plány mobility s prihliadnutím na potreby rôznych skupín vrátane osôb so zdravotným postihnutím³⁴.

3. Požívanie práv EÚ

Osoby so zdravotným postihnutím by mali požívať všetky práva na rovnakom základe s ostatnými, a to najmä pri cestovaní/sťahovaní do iného členského štátu alebo pri účasti na politickom živote.

3.1. Voľný pohyb a pobyt

Pri cestovaní/sťahovaní do iného členského štátu kvôli práci, štúdiu alebo z iných dôvodov môžu mať osoby so zdravotným postihnutím ťažkosti s uznaním stavu zdravotného postihnutia. To znamená, že môžu čeliť prekážkam, pokiaľ ide o prístup k službám vrátane tlmočenia posunkového jazyka a k výhodám či dávkam pre osoby so zdravotným postihnutím v danej krajine. Cezhraničné služby môžu takisto prinášať problémy. Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi aj na rozšírení rozsahu vzájomného uznávania stavu zdravotného postihnutia v oblastiach, ako je mobilita pracovníkov a dávky súvisiace s podmienkami poskytovania služieb.

Hlavná iniciatíva:

Komisia navrhne vytvorenie **európskeho preukazu pre osoby so zdravotným postihnutím** do konca roku 2023 s cieľom, aby bol uznávaný vo všetkých členských štátoch. Bude vychádzať zo skúseností z prebiehajúceho pilotného projektu preukazu EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím³⁵ v ôsmich členských štátoch a z európskeho parkovacieho preukazu pre osoby so zdravotným postihnutím.

3.2. Podpora účasti na demokratickom procese

Vnútroštátne pravidlá bránia **800 000 občanom EÚ s postihnutím** v účasti na voľbách do Európskeho parlamentu z dôvodu ich postihnutia či problémov s duševným zdravím

Plnohodnotná politická účasť, ktorú vyžaduje dohovor UNCRPD, znamená, že osoby so zdravotným postihnutím sa zúčastňujú vo voľbách a zapájajú do politického i rozhodovacieho procesu na rovnakom základe s ostatnými.

V praxi môžu osoby so zdravotným postihnutím často čeliť ťažkostiam pri uplatňovaní svojich práv z dôvodu obmedzenej prístupnosti (vrátane nedostatku informácií a komunikácie v posunkovom jazyku) alebo z dôvodu obmedzení ich právnej spôsobilosti³⁶.

³³ Nariadenie (EÚ) č. 1315/2013: [Usmernenia Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete](#); oznámenie Komisie COM(2020) 789 final: [Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu](#), bod 23 a príloha, opatrenie 55.

³⁴ Oznámenie Komisie COM(2020) 789 final: bod 37 a príloha, opatrenie 20.

³⁵ [Preukaz EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím: pilotný projekt v ôsmich členských štátoch](#) (Belgicko, Cyprus, Estónsko, Fínsko, Taliansko, Malta, Rumunsko, Slovinsko).

³⁶ Infografika: Informačná správa EHSV (SOC/554), 2019: [Právo osôb so zdravotným postihnutím voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu](#). Organizácia volieb v EÚ je vo veľkej miere regulovaná na úrovni členských štátov a existujú rôzne vnútroštátne právne predpisy, ktoré majú vplyv na politickú reklamu a komunikáciu vrátane ich transparentnosti. V tejto súvislosti existuje aj dôležitý súbor právnych predpisov

Komisia vo svojom odporúčaní týkajúcom sa volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019³⁷ vyzvala členské štáty, aby podporovali uplatňovanie volebných práv nedostatočne zastúpených skupín vrátane osôb so zdravotným postihnutím. Niekoľko členských štátov už prijalo ciele právne úpravy a akčný plán pre európsku demokraciu³⁸ tento proces podporuje. V správe Komisie o realizácii volieb do Európskeho parlamentu z roku 2019 sa uvádza, že stále existuje priestor na zlepšenie³⁹. Európsky parlament vyzval členské štáty, aby si začali vymieňať najlepšie postupy⁴⁰ s cieľom zlepšiť podmienky politickej účasti osôb so zdravotným postihnutím vrátane prístupnosti informácií a prístupnosti volebných miestností.

Ako sa uvádza v správe o občianstve za rok 2020⁴¹, Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi, a to aj formou cielejších diskusií v rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb⁴² a Európskeho parlamentu, s cieľom zaručiť politické práva osôb so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými. Osoby so zdravotným postihnutím by sa mali v plnej miere zúčastňovať na Konferencii o budúcnosti Európy.

Komisia takisto:

- ✓ bude pracovať s členskými štátmi v rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb s cieľom podporiť plnú volebnú účasť a **prístupnosť volieb do Európskeho parlamentu** (pre voličov aj kandidátov) so zameraním na nedostatočne zastúpených občanov vrátane občanov so zdravotným postihnutím s cieľom zaručiť uplatňovanie politických práv osôb so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými,
- ✓ bude diskutovať v roku 2022 v rámci podujatia na vysokej úrovni o voľbách ohláseného v akčnom pláne pre demokraciu o postupoch týkajúcich sa inkluzívnej demokracie s cieľom dosiahnuť, aby **zoznamy kandidátov odrážali rozmanitosť** našich spoločností,
- ✓ v roku 2023 na tomto základe a v úzkej spolupráci s členskými štátmi v rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb vypracuje **príručku osvedčených volebných postupov**, ktorá bude zameraná na **účasť** občanov so zdravotným postihnutím vo volebnom procese,
- ✓ bude vynakladať úsilie na **riešenie potrieb občanov so zdravotným postihnutím v kompendiu elektronického hlasovania** plánovanom v rámci akčného plánu pre európsku demokraciu,

---

EÚ. V kontexte volieb do Európskeho parlamentu zahŕňa Európsky volebný akt z roku 1976 a nariadenie o štatúte a financovaní európskych politických strán a nadácií. Komisia nemá všeobecnú právomoc zasahovať do volebných záležitostí. S výhradou dodržiavania určitých základných zásad, ako sú zásady stanovené v článkoch 2 a 14 Zmluvy o Európskej únii, je v právomoci a zodpovednosti členských štátov stanoviť osobitné podmienky pre priebeh volieb a v právomoci a zodpovednosti príslušných vnútroštátnych správnych a súdnych orgánov zabezpečiť dodržiavanie uplatniteľného práva a príslušných noriem.

³⁷ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2018/234: [Posilnenie európskeho charakteru a účinného priebehu volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019](#).

³⁸ Oznámenie Komisie [COM(2020) 790 final]: [Akčný plán pre európsku demokraciu](#).

³⁹ Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi na zlepšení ukazovateľov a zberu údajov, pričom zohľadní nedostatky uvedené v tejto správe.

⁴⁰ Uznesenie Európskeho parlamentu z 26. novembra 2020: [Hodnotenie európskych volieb](#).

⁴¹ Komisia, 2020: [EU Citizenship Report 2020 \(Správa o občianstve EÚ za rok 2020\)](#): *Empowering citizens and protecting their rights* (Silnejšie postavenie občanov a ochrana ich práv).

⁴² [Európska sieť pre spoluprácu v oblasti volieb](#).

- ✓ podporovať inkluzívnu demokratickú účasť, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, prostredníctvom nového programu **Občania, rovnosť, práva a hodnoty**.

4. Dôstojná kvalita života a nezávislý život

Nezávislý život, kvalitné sociálne služby a služby zamestnanosti, prístupné a inkluzívne bývanie, zapojenie sa do celoživotného vzdelávania, primeraná sociálna ochrana a posilnené sociálne hospodárstvo sú nevyhnutné pre dôstojný život pre všetky osoby so zdravotným postihnutím.

Viac ako 1 milión detí a dospelých so zdravotným postihnutím vo veku do 65 rokov a viac ako 2 milióny osôb vo veku 65 rokov a viac žije v ústavoch

50,8 % osôb so zdravotným postihnutím má prácu, pri osobách bez zdravotného postihnutia je to 75 %

37,6 %, osôb so zdravotným postihnutím je neaktívnych, pri osobách bez zdravotného postihnutia je to 17,6 %

28,4 % osôb so zdravotným postihnutím je vystavených riziku chudoby a sociálneho vylúčenia, pri osobách bez zdravotného postihnutia je to 18,4 %

4.1. Nezávislý život a posilnenie komunitných služieb

Osoby so zdravotným postihnutím, v staršom i mladšom veku, majú rovnaké právo na nezávislý život a začlenenie do komunity ako ostatní, ako aj na možnosť rozhodnúť sa kde, s kým a ako žijú. V poslednom desaťročí financovanie EÚ významne prispieva k nezávislému životu osôb so zdravotným postihnutím a ich začleneniu do komunity⁴³. Nezávislý život si vyžaduje diferencovanú štruktúru kvalitných, prístupných a cenovo dostupných komunitných a rodinných služieb zameraných na jednotlivca, ktoré zahŕňajú osobnú asistenciu, lekársku starostlivosť a zásahy sociálnych pracovníkov. Tým sa pre osoby so zdravotným postihnutím a ich rodiny uľahčujú každodenné činnosti a poskytuje sa im výber.

Všeobecné podporné služby musia byť inkluzívne a prístupné pre deti so zdravotným postihnutím a staršie osoby, a zároveň musia byť rodovo a kultúrne citlivé.

Mnohé osoby so zdravotným postihnutím, dospelí a deti však čelia segregácii v spoločenskom živote a nemajú kontrolu nad svojím každodenným životom, najmä pokiaľ ide o osoby žijúce v ústavoch⁴⁴. Je to spôsobené najmä nedostatočným poskytovaním primeraných komunitných služieb, bývania a technickej pomoci, ako aj obmedzenou dostupnosťou podpory pre rodiny a osobnej asistencie, a to aj v oblasti duševného zdravia⁴⁵. Situácia je obzvlášť zložitá v odľahlých a vidieckych oblastiach. Pandémia COVID-19 upozornila na výzvy, ktorým čelia osoby žijúce v ústavoch, a zintenzívnila ich.

⁴³ [Financovanie EÚ a dezinštitucionalizácia](#); zariadenia určené na dlhodobý pobyt boli z financovania EÚ vylúčené.

⁴⁴ N. Crowther (ANED), 2019: [The right to live independently and to be included in the community in European States \(Právo na nezávislý život a začlenenie do komunity v európskych štátoch\)](#).

⁴⁵ Coface – FamiliesEurope, 2020: [Disability and the Family \(Zdravotné postihnutie a rodina\)](#).

Kvalita služieb poskytovaných cezhranične a v rámci jednotlivých členských štátov sa líši⁴⁶. Tento sektor navyše trpí nedostatkom pracovnej sily a náročnými pracovnými podmienkami. Staršie osoby so zdravotným postihnutím žijúce vo vidieckych oblastiach sú náchylnejšie na nedostatočné poskytovanie sociálnych a zdravotných služieb⁴⁷. Na zabezpečenie prístupu k takýmto službám v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva sa upozornilo v zelenej knihe o starnutí⁴⁸ a táto otázka sa bude ďalej riešiť v rámci nadchádzajúcej dlhodobej vízie pre vidiecke oblasti.

To všetko si vyžaduje posilnené opatrenia zo strany členských štátov a Komisia bude podporovať vnútroštátne, regionálne a miestne orgány v ich úsilí o deinštitucionalizáciu a nezávislý život, a to aj prostredníctvom fondov zdieľaného riadenia na roky 2021 – 2027, vlny obnovy, zložky obnovy v rámci plánu podpory obnovy a odolnosti a Nástroja technickej podpory⁴⁹.

Zrýchlená digitálna transformácia a zelená transformácia ponúkajú príležitosti, pričom využívajú informačné a komunikačné technológie (IKT), umelú inteligenciu a robotiku na navrhovanie služieb na mieste a služieb na diaľku prispôbených potrebám osôb so zdravotným postihnutím. Účinné využívanie týchto technológií si vyžaduje odstránenie prekážok prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím a investovanie do ich digitálnych zručností.

Hlavné iniciatívy:

Komisia do roku 2023 vydá **usmernenia, v ktorých členským štátom odporučí zlepšenia týkajúce sa nezávislého života a začlenenia do komunity** s cieľom umožniť osobám so zdravotným postihnutím využívať prístupné a podporované bývanie v komunite alebo žiť naďalej v domácom prostredí (vrátane systémov osobnej asistencie).

Na základe existujúceho dobrovoľného európskeho rámca pre kvalitu sociálnych služieb predloží Komisia do roku 2024 osobitný **rámec sociálnych služieb excelentnosti pre osoby so zdravotným postihnutím** s cieľom zlepšiť poskytovanie služieb osobám so zdravotným postihnutím a zvýšiť atraktivnosť pracovných miest v tejto oblasti, a to aj formou zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie poskytovateľov služieb.

Komisia vyzýva členské krajiny, aby:

- ✓ vykonávali **osvedčené postupy deinštitucionalizácie** v oblasti duševného zdravia a vo vzťahu ku všetkým osobám so zdravotným postihnutím vrátane detí s cieľom posilniť prechod od inštitucionálnej starostlivosti k službám poskytovania podpory v komunite,
- ✓ podporovali a zabezpečili financovanie **dostupného sociálneho bývania inkluzívneho z hľadiska zdravotného postihnutia**, a to aj pre staršie osoby so zdravotným postihnutím, a riešili výzvy, ktorým čelia bezdomovci so zdravotným postihnutím.

⁴⁶ Akademická sieť európskych expertov v oblasti zdravotného postihnutia (ANED), 2018: [Mainstreaming Disability Rights in the European Pillar of Social Rights – a compendium \(Uplatňovanie práv osôb so zdravotným postihnutím v Európskom pilieri sociálnych práv– kompendium\)](#), s. 94ff.

⁴⁷ OECD, 2020. [Policies for present and future service delivery across territories \(Politiky v oblasti poskytovania služieb na rôznych územiach v súčasnosti a v budúcnosti\)](#).

⁴⁸ Komisia [COM(2021) 50 final]: [Zelená kniha o starnutí](#).

⁴⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/240 z 10. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj technickej podpory, Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 1.

4.2. Rozvoj nových zručností pre nové pracovné miesta

Správne zručnosti a kvalifikácie sú predpokladom prístupu na trh práce a dosiahnutia úspechu na ňom. Ako sa uvádza v európskom programe v oblasti zručností⁵⁰, vyžaduje si to vnútroštátne stratégie v oblasti zručností, ktoré by mali zahŕňať aj osobitné potreby osôb so zdravotným postihnutím. Musí sa zabezpečiť rovnaký prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave orientovanej na trh práce na všetkých úrovniach. Členské štáty sú zodpovedné za prispôbenie politík vzdelávania a odbornej prípravy potrebám osôb so zdravotným postihnutím v súlade s dohovorom UNCRPD.

Napriek právu na prístup k bežnému odbornému vzdelávaniu a príprave je vysoký podiel mladých ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí sú zaradení do špeciálnych odborných škôl. Často je to spôsobené celkovým nedostatkom súvisiacim s dostupnosťou a primeranými úpravami⁵¹, ako aj nedostatočnou podporou vzdelávajúcich sa osôb so zdravotným postihnutím v bežnom prostredí zariadení odbornej prípravy. Prechod na otvorený trh práce je zložitejší než zo všeobecného vzdelávacieho systému. Okrem toho je účasť osôb so zdravotným postihnutím na vzdelávaní dospelých nižšia v porovnaní s osobami bez zdravotného postihnutia⁵².

V odporúčaní Rady týkajúcom sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP)⁵³ pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť sa členské štáty vyzývajú, aby vypracovali programy odbornej prípravy tak, aby boli inkluzívne a prístupné pre zraniteľné skupiny, ako sú osoby so zdravotným postihnutím. Obnovené Európske združenie učňovskej prípravy prispeje k výmene poznatkov o tom, ako učňovskú prípravu možno využiť ako nástroj sociálneho začlenenia, a podporí záväzky týkajúce sa kvalitnej učňovskej prípravy, ktorá podporuje študentov so zdravotným postihnutím. Prostredníctvom posilnenej záruky pre mladých ľudí⁵⁴ Komisia podporuje osvetu a aktiváciu mladých ľudí so zdravotným postihnutím.

Dôležitú úlohu v dosiahnutí toho, aby sa úsilie vynaložené na poskytovanie vzdelávania a odbornej prípravy premietlo do účasti na trhu práce, zohrávajú profesijní poradcovia, a najmä verejné služby zamestnanosti. V programe v oblasti zručností sa Komisia zaväzuje spojiť sily s európskou sieťou verejných služieb zamestnanosti v záujme rozvoja partnerského učenia a s cieľom identifikovať zručnosti potrebné na trhu práce a zintenzívniť poskytovanie poradenských služieb, a to aj pre zamestnané osoby a zraniteľné skupiny, ako aj odstrániť rozdiely v zručnostiach, najmä v oblasti digitálnych zručností, často v spolupráci so sociálnymi podnikmi na účely začlenenia do trhu práce. Ako bolo oznámené v akčnom pláne digitálneho vzdelávania na roky 2021 – 2027⁵⁵, členské štáty budú podporované pri zabezpečovaní podporných technológií a poskytovaní prístupného digitálneho vzdelávacieho prostredia a obsahu.

Komisia vyzýva členské krajiny, aby:

⁵⁰ Oznámenie Komisie [COM(2020) 274 final]: [Európsky program v oblasti zručností](#) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť.

⁵¹ Pozri ANED, 2018, s. 103f.; Primerané úpravy znamenajú nevyhnutné a vhodné modifikácie a prispôbenia, ktoré nepredstavujú nepríjemnú alebo nadmernú záťaž a ktoré sa vykonávajú, ak je to potrebné v konkrétnom prípade (článok 2 dohovoru UNCRPD).

⁵² EU SILC (2018).

⁵³ Odporúčanie Rady (2020/C 417/01).

⁵⁴ Odporúčanie Rady (2020/C 372/01): [Posilnenie záruky pre mladých ľudí](#).

⁵⁵ Oznámenie Komisie (COM/2018/022): [Akčný plán digitálneho vzdelávania](#).

- ✓ stanovili cieľové hodnoty pre účasť dospelých osôb so zdravotným postihnutím na **vzdelávaní** s cieľom zvýšiť ich účasť a zabezpečiť, aby **vnútroštátne stratégie v oblasti zručností** zahŕňali osobitné potreby osôb so zdravotným postihnutím s cieľom pomôcť dosiahnuť cieľovú hodnotu v programe v oblasti zručností a v akčnom pláne, ktorým sa vykonáva pilier sociálnych práv,
- ✓ prijali ciele opatrenia a flexibilné formáty odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť **inkluzívne a prístupné programy OVP**, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím,
- ✓ na základe výsledkov **konceptie sektorovej spolupráce v oblasti zručností** v rámci Paktu o zručnostiach ďalej podporovali spoluprácu medzi príslušnými zainteresovanými stranami sociálneho hospodárstva, a to vrátane identifikácie potrieb v oblasti digitálnych zručností a uplatnenia podporných technológií v záujme lepšej zamestnateľnosti.

4.3. Podpora prístupu ku kvalitným a udržateľným pracovným miestam

Účasť na zamestnanosti je najlepším spôsobom, ako zabezpečiť hospodársku autonómiu a sociálne začlenenie. V zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím a osôb bez zdravotného postihnutia je aj stále veľký rozdiel. V prípade osôb so zdravotným postihnutím existuje nižšia miera zamestnanosti, pričom tieto osoby sú neúmerne zasiahnuté nezamestnanosťou a trh práce opúšťajú skôr. Veľký počet osôb so závažným zdravotným postihnutím nepracuje na otvorenom trhu práce, ale v zariadeniach, ktoré ponúkajú tzv. chránené pracovisko. Takéto systémy sú rozmanité a nie všetky zabezpečujú primerané pracovné podmienky alebo pracovné práva pre osoby so zdravotným postihnutím, ani cesty k otvorenému trhu práce⁵⁶. Zbavenie právnej spôsobilosti môže obmedziť schopnosť osôb s mentálnym postihnutím alebo duševnou poruchou uzatvárať zmluvy alebo začať podnikat', čo znemožňuje samostatnú zárobkovú činnosť a podnikanie.

V hodnotení stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020 bola zamestnanosť označená ako jedna z piatich hlavných politických priorít pre budúce opatrenia. S cieľom zabezpečiť lepšie výsledky pre osoby so zdravotným postihnutím na trhu práce bude Komisia naďalej podporovať členské štáty vo vykonávaní príslušných usmernení politik zamestnanosti prostredníctvom európskeho semestra, vo vývoji štatistických nástrojov, ako aj v presadzovaní výmeny najlepších postupov v kontexte otvorenej metódy koordinácie v sociálnej oblasti. Uvoľnenie potenciálu a talentu osôb so zdravotným postihnutím bude prínosom pre jednotlivcov, ako aj pre hospodárstvo a súdržnosť spoločnosti ako celku. Hoci smernica EÚ o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní⁵⁷ významne prispieva k podpore rovnakých práv osôb so zdravotným postihnutím v zamestnaní, aj pokiaľ ide o primerané úpravy v práci, na zabezpečenie lepších výsledkov pre osoby so zdravotným postihnutím na trhu práce je potrebné urobiť viac.

Komisia bude naďalej zaisťovať, aby členské štáty dôsledne uplatňovali práva uvedené v smernici o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní a v roku 2021 predloží správu o jej uplatňovaní. V správe sa preskúma aj to, či sa členské štáty riadia odporúčaním Komisie, podľa ktorého majú zvážiť určenie subjektu pre rovnaké zaobchádzanie, ktorý by sa

⁵⁶ ANED, 2018, s. 184ff.

⁵⁷ Smernica Rady (2000/78/ES), [ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani](#).

v rámci rozsahu uplatňovania smernice zaoberal diskrimináciou na základe náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie⁵⁸.

Členské štáty môžu využívať posilnenú záruku pre mladých ľudí na podporu mladých ľudí so zdravotným postihnutím. Ďalšími skupinami, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť, sú ženy a osoby s psychosociálnym postihnutím.

Komisia bude takisto podporovať politiky zamestnanosti v členských štátoch tak, že bude podporovať sociálne hospodárstvo, ktoré poskytuje služby osobám so zdravotným postihnutím, pomáha budovať mosty pre osoby so zdravotným postihnutím k zamestnaniu na otvorenom trhu práce a ponúka pracovné príležitosti⁵⁹. Situácia v tejto oblasti sa v rámci EÚ značne líši. S cieľom podporiť členské štáty pri posilňovaní sociálneho začlenenia znevýhodnených skupín sa v právnych predpisoch EÚ o verejnom obstarávaní stanovujú vyhradené zákazky a na základe právnych predpisov EÚ v oblasti hospodárskej súťaže je povolená osobitná štátna pomoc na nábor pracovníkov so zdravotným postihnutím. Členské štáty zároveň vypracúvajú politiky „inkluzívneho podnikania“ zamerané na nedostatočne zastúpené skupiny, ako sú ženy, mladí ľudia a migranti vrátane osôb so zdravotným postihnutím.

Hlavná iniciatíva:

V roku 2022 Komisia predloží **balík opatrení na zlepšenie výsledkov pre osoby so zdravotným postihnutím na trhu práce**, pričom sa bude usilovať o spoluprácu s Európskou sieťou verejných služieb zamestnanosti, sociálnymi partnermi a organizáciami osôb so zdravotným postihnutím. Balík bude podporovať členské štáty pri vykonávaní príslušných usmernení v oblasti zamestnanosti prostredníctvom európskeho semestra. Bude poskytovať usmernenia a podporovať vzájomné učenie, pokiaľ ide o posilňovanie kapacít služieb zamestnanosti a integračných služieb, podporu vyhliadok na zamestnanie prostredníctvom pozitívnych opatrení a boja proti stereotypom, zaistenie primeraných úprav, zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a systémov pracovnej rehabilitácie v prípade chronických chorôb alebo nehôd, skúmanie kvalitných pracovných miest na chránených pracoviskách a cesty k otvorenému trhu práce.

Komisia takisto:

- ✓ uverejní v roku 2021 správu o vykonávaní **smernice EÚ o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní**⁶⁰ a v prípade potreby prijme právny návrh najmä s cieľom posilniť úlohu subjektov pre rovnaké zaobchádzanie,
- ✓ vydá v roku 2021 **akčný plán v oblasti sociálneho hospodárstva** s cieľom zlepšiť priaznivé prostredie pre sociálne hospodárstvo vrátane príležitostí súvisiacich s osobami so zdravotným postihnutím, a to prostredníctvom sociálnych podnikov so zameraním na integráciu do otvoreného trhu práce.

Komisia vyzýva členské krajiny, aby:

- ✓ do roku 2024 stanovili **cieľové hodnoty na zvýšenie miery zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím a zníženie rozdielov v miere zamestnanosti medzi osobami so zdravotným postihnutím a osobami bez zdravotného postihnutia**

⁵⁸ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2018/951: [Normy pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie](#).

⁵⁹ [Social economy in the EU \(Sociálne hospodárstvo v EÚ\)](#). Sociálne hospodárstvo zahŕňa družstvá, vzájomné spoločnosti, neziskové združenia, nadácie a sociálne podniky.

⁶⁰ Táto správa sa predloží spoločne so správou o smernici Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod.

s cieľom pomôcť dosiahnuť hlavnú cieľovú hodnotu v oblasti zamestnanosti na rok 2030 navrhnutý v akčnom pláne, ktorým sa vykonáva pilier sociálnych práv, ktorý má schváliť Európska rada,

- ✓ posilnili kapacity **služieb zamestnanosti** pre osoby so zdravotným postihnutím a zlepšili na tento účel spoluprácu so sociálnymi partnermi a organizáciami osôb so zdravotným postihnutím,
- ✓ uľahčili **samostatnú zárobkovú činnosť a podnikanie** aj pre osoby s mentálnym a psychosociálnym postihnutím poskytovaním podpory v právnych a obchodných záležitostiach, okrem iného aj využívaním finančných prostriedkov EÚ.

4.4. Konsolidácia systémov sociálneho zabezpečenia

Popri spravodlivom zamestnaní je nevyhnutným predpokladom na zabezpečenie primeraného príjmu na dôstojnú životnú úroveň osôb so zdravotným postihnutím a ich rodín aj primeraná sociálna ochrana vrátane dôchodkových systémov.

V súlade s Európskym pilierom sociálnych práv a dohovorom UNCRPD členské štáty zintenzívnili reformy svojich systémov sociálnej ochrany vrátane rámcov na posudzovanie zdravotného postihnutia a dávok. Všetky krajiny zaviedli opatrenia na zabezpečenie náhrady príjmu pre osoby so zdravotným postihnutím. Bežnou praxou sa stávajú osobné rozpočty a finančná podpora aj pre osoby s opatrovateľskými povinnosťami⁶¹. Značný počet členských štátov dostal od Komisie podporu na reformy systémov sociálnej ochrany prostredníctvom programu na podporu štrukturálnych reforiem⁶².

Cieľ, ktorým je dosiahnuť primeranú životnú úroveň pre všetkých, však zatiaľ nebol splnený. Nedostatočná účasť na trhu práce v kombinácii s nedostatočnou sociálnou ochranou a dodatočnými nákladmi súvisiacimi so zdravotným postihnutím vrátane starostlivosti o rodinu sú hlavné dôvody, prečo sú osoby so zdravotným postihnutím a ich rodiny vystavené vyššiemu riziku finančnej chudoby. Kritériá oprávnenosti na dávky v invalidite niekedy pôsobia ako prekážka zamestnanosti.

Komisia:

- ✓ spustí v roku 2022 **štúdiu o sociálnej ochrane a službách pre osoby so zdravotným postihnutím** s cieľom preskúmať osvedčené postupy týkajúce sa dávok v invalidite, príjmu v starobe, zdravotného poistenia, peňažných a nepeňažných dávok, ako aj dodatočných nákladov v dôsledku zdravotného postihnutia,
- ✓ poskytne usmernenia na podporu členských štátov pri ďalších **reformách sociálnej ochrany** so zameraním na osoby so zdravotným postihnutím a rámce posudzovania zdravotného postihnutia, a to aj na požiadanie prostredníctvom nástroja technickej podpory.

Komisia vyzýva členské krajiny, aby:

⁶¹ ANED, 2018, s. 12, 62ff.; pozri tiež: MOP: [Disability-inclusive social protection \(Sociálna ochrana inkluzívna z hľadiska zdravotného postihnutia\)](#).

⁶² V rokoch 2021 – 2027 sa tento program nahrádza nástrojom technickej podpory so širším mandátom a zvýšeným rozpočtom vo výške 864,4 milióna EUR.

- ✓ vymedzili opatrenia na ďalšie **riešenie rozdielov v sociálnej ochrane osôb so zdravotným postihnutím** s cieľom znížiť nerovnosti aj kompenzáciou dodatočných nákladov súvisiacich so zdravotným postihnutím a oprávnenosťou na dávky v invalidite.

5. Rovnaký prístup a nediskriminácia

Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na ochranu pred akoukoľvek formou diskriminácie a násilia, na rovnaké príležitosti v oblasti spravodlivosti, vzdelávania, kultúry, bývania, rekreácie, voľnočasových aktivít, športu a cestovného ruchu a prístup k nim, ako aj na rovnaký prístup ku všetkým službám zdravotnej starostlivosti.

52 % osôb so zdravotným postihnutím pociťuje diskrimináciu

Neuspokojené potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti nahlasuje **4-krát viac** osôb so zdravotným postihnutím než osôb bez postihnutia

Školskú dochádzku ukončuje predčasne **20,3 %** mladých ľudí s postihnutím oproti **9,8 %** mladých ľudí bez postihnutia

Vysokoškolské vzdelanie získa len **29,4 %** osôb so zdravotným postihnutím oproti **43,8 %** osôb bez zdravotného postihnutia

5.1. Zlepšenie prístupu k spravodlivosti, právnej ochrane, slobode a bezpečnosti

Osoby so zdravotným postihnutím by mali mať účinný prístup k spravodlivosti, a to aj prostredníctvom zabezpečenia primeraných úprav. V praxi to zahŕňa odstraňovanie praktických a právnych prekážok, ktoré osobám so zdravotným postihnutím bránia v tom, aby v trestnom a občianskoprávnom konaní vystupovali ako svedkovia, obhajovali svoje práva ako obeť, podozrivé alebo obvinené osoby a pôsobili v postavení sudcov, obhajcov alebo prokurátorov. Právne prekážky existujú najmä v prípade osôb s mentálnym postihnutím, psychosociálnym postihnutím alebo s problémami v oblasti duševného zdravia, keďže tieto osoby bývajú často zbavené právnej spôsobilosti alebo ju majú obmedzenú.

Komisia vo svojich iniciatívach týkajúcich sa digitalizácie justičných systémov, ochrany práv obetí a odbornej prípravy odborníkov⁶³ zohľadňuje problematiku zdravotného postihnutia v súlade s dohovorom UNCRPD. Digitalizácia justičných systémov je nevyhnutná na zlepšenie prístupu k spravodlivosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, ak sa zabezpečí prístupnosť. Komisia bude venovať osobitnú pozornosť ženám so zdravotným postihnutím, ktoré sú dvakrát až päťkrát náchylnejšie stať sa obeťami násilia než iné ženy⁶⁴, ako aj osobám so zdravotným postihnutím žijúcim v ústavoch. Komisia sa vo svojej stratégii odbornej prípravy odborníkov v oblasti justície zameria na ochranu práv jednotlivcov v digitálnom priestore a na skvalitnenie odbornej prípravy právnych odborníkov, pokiaľ ide o právne predpisy EÚ v oblasti zdravotného postihnutia vrátane dohovoru UNCRPD.

⁶³ Oznámenie Komisie [COM(2020) 710 final]: [Digitalizácia justície v Európskej únii](#); oznámenie Komisie [COM(2020) 258 final]: [Stratégia EÚ v oblasti práv obetí \(2020 – 2025\)](#); oznámenie Komisie [COM(2020) 713 final]: Zabezpečenie spravodlivosti v EÚ – [stratégia európskej odbornej justičnej prípravy na roky 2021 – 2024](#).

⁶⁴ Aj Európsky parlament vo svojom [uznesení o situácii žien so zdravotným postihnutím](#) (2018/26855RSP) zdôrazňuje, že 34 % žien so zdravotným problémom alebo zdravotným postihnutím zažilo počas svojho života fyzické alebo sexuálne násilie zo strany partnera.

Komisia:

- ✓ bude spolupracovať s členskými štátmi s cieľom zabezpečiť vykonanie Haagskeho dohovoru o medzinárodnej ochrane zraniteľných dospelých osôb z roku 2000 v súlade s dohovorom UNCRPD, a to aj prostredníctvom **štúdie o ochrane zraniteľných dospelých osôb v cezhraničných situáciách**, najmä osôb s mentálnym postihnutím, a pripraviť pôdu na ratifikáciu Haagskeho dohovoru zo strany všetkých členských štátov,
- ✓ zadá vypracovanie **štúdie o procesných zárukách pre zraniteľné dospelé osoby v trestnom konaní** a posúdi potrebu legislatívnych návrhov na **posilnenie podpory a ochrany zraniteľných dospelých osôb**, ktoré sa stali obeťami trestných činov, v súlade so stratégiou EÚ v oblasti práv obetí (2020 – 2025),
- ✓ poskytne **členským štátom usmernenia o prístupe osôb so zdravotným postihnutím k spravodlivosti** v EÚ na základe medzinárodných usmernení, ktoré vypracovala OSN⁶⁵,
- ✓ vypracuje opatrenia na podporu členských štátov v ich úsilí o zvyšovanie účasti osôb so zdravotným postihnutím ako **odborníkov** v justičnom systéme a bude zhromažďovať osvedčené postupy v oblasti **podporovaného rozhodovania**.

5.2. Rovnaký prístup k sociálnej ochrane, zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a tovarom a službám vrátane bývania

Základným poslaním dohovoru UNCRPD je boj proti všetkým formám diskriminácie osôb so zdravotným postihnutím. EÚ zaviedla komplexný súbor antidiskriminačných právnych predpisov EÚ s cieľom zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie bez ohľadu na pohlavie, sexuálnu orientáciu, rasový alebo etnický pôvod, vek, náboženstvo alebo vieru⁶⁶. V smernici o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní sa stanovujú osobitné opatrenia na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s osobami so zdravotným postihnutím.

V právnej úprave EÚ na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s osobami so zdravotným postihnutím v oblastiach mimo zamestnania, ako je sociálna ochrana, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie⁶⁷ a prístup k tovarom a službám vrátane bývania existujú medzery. Pretrvávajúce nerovnosti a diskriminácia zdôrazňujú potrebu ďalšieho pokroku v právnych predpisoch EÚ, kým nebude prijatý návrh Komisie týkajúci sa smernice Rady o rovnakom zaobchádzaní⁶⁸.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ umožnili prijatie **návrhu Komisie týkajúceho sa horizontálnej smernice** o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania mimo oblasti zamestnania vrátane rovnakého zaobchádzania s osobami so zdravotnými postihnutiami,

⁶⁵ Organizácia Spojených národov, 2020: [International Principles and Guidelines on Access to Justice for Persons with Disabilities \(Medzinárodné zásady a usmernenia týkajúce sa prístupu osôb so zdravotným postihnutím k spravodlivosti\)](#).

⁶⁶ [Smernica o rasovej rovnosti](#) (2000/43/ES); [smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní](#) (2000/78/ES); [smernica o rovnakom zaobchádzaní](#) (2006/54/ES).

⁶⁷ Medzery: pozri infografiku v kapitolách 4 a 5 týkajúcu sa diskriminácie, vzdelávania, zamestnanosti, chudoby a zdravotnej starostlivosti.

⁶⁸ Návrh smernice Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu [KOM(2008) 426].

- ✓ podporovali **spoluprácu medzi EÚ a vnútroštátnymi rámcami dohovoru UNCRPD** a členmi európskych sietí obhajcov práv⁶⁹.

5.3. *Inkluzívne a prístupné vzdelávanie*

Vzdelávanie poskytuje základy pre boj proti chudobe a vytváranie plne inkluzívnych spoločností. Osoby so zdravotným postihnutím majú právo zúčastňovať sa na všetkých úrovniach a formách vzdelávania vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve na rovnakom základe s ostatnými. Vo vzdelávacích inštitúciách a v príslušných právnych predpisoch sa musia zabezpečiť podmienky pre inkluzívny prístup.

Rozdiely vo výsledkoch vzdelávania medzi vzdelávajúcimi sa osobami so zdravotným postihnutím a osobami bez takéhoto postihnutia svedčia o tom, že v tejto oblasti stále existuje značná potreba konať. Školskú dochádzku ukončuje predčasne viac mladých ľudí so zdravotným postihnutím a vysokoškolské vzdelanie dosahuje menej študentov so zdravotným postihnutím (rozdiel 14,4 percentuálneho bodu). Mnoho detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím navštevuje špeciálne školy, ktoré nezabezpečujú vždy účinné premostenie k všeobecnému systému vzdelávania, ďalšej odbornej príprave alebo na trh práce. Doposiaľ sa nevykonala dostatočný systematický výskum týkajúci sa podmienok potrebných na to, aby sa vzdelávajúce sa osoby so zdravotným postihnutím vrátane osôb s neviditeľným zdravotným postihnutím, ako je autizmus, dyslexia alebo hyperaktivita, mohli úspešne realizovať. Opatrenia na obmedzenie pohybu počas pandémie ochorenia COVID-19 zdôraznili naliehavú potrebu vypracovať opatrenia, ktoré zabezpečia inkluzívnosť a prístupnosť vzdelávania na diaľku pre všetkých.

Na úrovni EÚ sa inkluzívne vzdelávanie zaradilo medzi priority programu vzdelávania. Jedna zo šiestich osí európskeho vzdelávacieho priestoru⁷⁰ je venovaná inkluzívnemu vzdelávaniu a celoživotnému vzdelávaniu pre všetkých, počnúc vzdelávaním a starostlivosťou v ranom detstve. Súvisiace iniciatívy, ako napr. iniciatíva Cesta k úspechu v škole, sú osobitne zamerané na rizikové skupiny, ako sú žiaci so zdravotným postihnutím a špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Európsky prístup k mikrocertifikátom prostredníctvom flexibilných a modulárnych vzdelávacích dráh môže mať pozitívny vplyv na zamestnateľnosť a proces celoživotného vzdelávania osôb so zdravotným postihnutím.

Politiky v oblasti vzdelávania bude naďalej podporovať Európska agentúra pre rozvoj špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania⁷¹. Komisia zhromažďuje politiky a postupy na podporu výsledkov vzdelávania osôb so zdravotným postihnutím v členských štátoch s cieľom prispieť k tvorbe politik. V pripravovanej stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa a európskej záruke pre deti sa preskúmajú synergie na zabezpečenie prístupu k vzdelávaniu a jeho kvality, a to aj pokiaľ ide o vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve.

V reakcii na odporúčania, ktoré Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím vydal v roku 2015 pre EÚ, sa v rámci systému európskych škôl zriadila pracovná podskupina pre dohovor OSN a prijal sa akčný plán pre podporu vzdelávania

⁶⁹ Ako napr. Európska sieť národných inštitúcií pre ľudské práva (ENNHRI), Európska sieť vnútroštátnych orgánov pre otázky rovnosti (Equinet) a Európska sieť ombudsmánov (ENO).

⁷⁰ Oznámenie Komisie [COM(2020) 625 final]: [Vytvorenie európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025](#).

⁷¹ [Európska agentúra pre rozvoj špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania](#) je nezávislá organizácia, ktorá slúži ako platforma pre spoluprácu ministerstiev školstva v jej členských krajinách.

a inkluzívne vzdelávanie. V súvislosti s plánom sa zaviedol osobitný monitorovací systém.

V záujme podpory vzdelávania zohľadňujúceho potreby osôb so zdravotným postihnutím môžu členské štáty využiť príležitosti, ktoré ponúka financovanie z prostriedkov EÚ vrátane programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, v ktorých sa stanovujú osobitné opatrenia zamerané na začlenenie⁷². Z politiky súdržnosti a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý bol zavedený s cieľom zmierniť vplyv pandémie ochorenia COVID-19, sa budú naďalej podporovať vnútroštátne reformy v oblasti inkluzívneho vzdelávania v súlade s digitálnou a zelenou transformáciou. Okrem toho, pokiaľ ide o školy a budovy slúžiace na vzdelávanie, členské štáty môžu riešiť prístupnosť v rámci vlny obnovy.

Vďaka tejto stratégii sa posilní spolupráca v oblasti vnútroštátnych reforiem zameraných na inkluzívne vzdelávanie a budú sa využívať príležitosti na synergie medzi európskym vzdelávacím priestorom, európskym programom v oblasti zručností, akčným plánom digitálneho vzdelávania, európskym výskumným priestorom, ako aj medzi programom Erasmus+ a inými finančnými nástrojmi EÚ.

Komisia:

- ✓ vydá v roku 2021 **súbor nástrojov zameraný na začleňovanie v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve**, ktorý zahŕňa osobitnú kapitolu o deťoch so zdravotným postihnutím,
- ✓ bude podporovať členské štáty, aby ďalej rozvíjali svoje **systémy vzdelávania učiteľov** s cieľom riešiť nedostatok učiteľov v oblasti vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami i nedostatočné spôsobilosti všetkých odborníkov v oblasti vzdelávania, pokiaľ ide o zvládanie rozmanitosti v triedach a rozvoj inkluzívneho vzdelávania,
- ✓ ako člen Najvyššej rady **európskych škôl** bude podporovať zvýšené úsilie o vykonanie **akčného plánu pre podporu vzdelávania a inkluzívne vzdelávanie**⁷³ s dôrazom na prístupnosť a primerané úpravy, prispôbenie učebných plánov potrebám študentov so zdravotným postihnutím (napr. alternatívne osvedčenia o ukončení vzdelávania, ktoré umožňujú pokračovať vo vzdelávaní na vnútroštátnej úrovni) a poskytovanie kurzov odbornej prípravy zameraných na inkluzívne vzdelávanie pre učiteľov.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ podporovali rozvoj **inkluzívnych škôl**, ktoré sa môžu stať referenčným bodom v oblasti inkluzívneho a inovačného vyučovania a učenia sa v celej EÚ v súlade s cieľmi európskeho vzdelávacieho priestoru a akčného plánu digitálneho vzdelávania,
- ✓ zabezpečili, aby všetky úrovne ich systémov vzdelávania boli v súlade s dohovorom UNCRPD v záujme ďalšieho rozvoja **podporovaného vzdelávania v inkluzívnom prostredí všeobecného vzdelávania**, ako sa uvádza v oznámení o európskom vzdelávacom priestore,
- ✓ podporovali vykonávanie článku 24 dohovoru UNCRPD v **európskych školách**.

⁷² Pripravovaná európska záruka pre deti, program Erasmus Plus, Európsky zbor solidarity.

⁷³ [Akčný plán schválila Najvyššia rada na svojom zasadnutí v apríli 2019 v Aténach.](#)

5.4. Udržateľný a rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti

Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na kvalitnú zdravotnú starostlivosť vrátane zdravotnej rehabilitácie a prevencie.

Osoby so zdravotným postihnutím nahlasujú neuspokojené potreby v súvislosti s lekáorskými vyšetreniami štyrikrát častejšie než osoby bez zdravotného postihnutia, a preto sú v tejto oblasti potrebné ďalšie opatrenia. Zdravotná starostlivosť je často príliš drahá, je potrebné za ňou príd'aleko cestovať, nie je prístupná alebo sa na ňu dlho čaká⁷⁴. Keďže výskyt zdravotného postihnutia sa zvyšuje s vekom, staršie osoby žijúce vo vidieckych oblastiach čelia osobitným výzvam z dôvodu nedostatočnej dostupnosti primeranej zdravotnej starostlivosti a pretrvávajúceho nedostatku personálu⁷⁵. Osobám s neviditeľným zdravotným postihnutím (ako chronická bolesť alebo mentálne postihnutie), so zriedkavými chorobami alebo s rakovinou, ktoré často vedú k poruchám, nie je vždy poskytovaná podpora, ktorá je prispôbená ich potrebám. To isté platí o ženách a utečencoch so zdravotným postihnutím. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 odhalila slabé miesta v systémoch zdravotnej starostlivosti, a to najmä pokiaľ ide o osoby so zdravotným postihnutím, ktoré žijú v ústavoch s obmedzeným prístupom k neodkladnej a intenzívnej starostlivosti.

Európska zdravotná únia, ktorú Komisia spustila v novembri 2020⁷⁶, podporí členské štáty pri vykonávaní politik na zlepšenie odolnosti ich systémov zdravotnej starostlivosti, okrem iného aj v prospech osôb so zdravotným postihnutím.

Reformy členských štátov by sa mali zamerať na výzvy špecifické pre jednotlivé krajiny so zreteľom na skupiny, ktoré čelia osobitným prekážkam v prístupe k zdravotníckym službám, s prihliadnutím na iniciatívu Komisie týkajúcu sa digitálnej transformácie zdravotnej a inej starostlivosti⁷⁷.

Komisia zintenzívni boj proti rakovine prostredníctvom európskeho plánu na boja proti rakovine⁷⁸. V záujme posilnenia práv pacientov Komisia vykoná hodnotenie smernice 2011/24/EÚ o právach pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti. Na účely posúdenia cezhraničnej zdravotnej starostlivosti Komisia pri tomto hodnotení určí, v ktorých prípadoch sa členské štáty rozhodli nahradiť náklady na ubytovanie, cestovné náklady alebo dodatočné náklady, ktoré by mohli vzniknúť osobám so zdravotným postihnutím. Komisia takisto posúdi, do akej miery národné kontaktné miesta pre cezhraničnú zdravotnú starostlivosť sprístupňujú informácie vo formáte prístupnom pre osoby so zdravotným postihnutím.

Komisia:

- ✓ bude riešiť otázky týkajúce sa zdravia a zdravotného postihnutia prostredníctvom Riadiacej skupiny pre podporu zdravia a prevenciu chorôb na účely zdieľania

⁷⁴ EU-SILC (Štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach) (2019): [tabuľka \(hlth_dh030\)](#).

⁷⁵ [EU-SILC \(Štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach\) \(2018\)](#); Cedefop 2016: [Skill shortage and surplus occupations in Europe \(Nedostatok zručností a povolania s nadbytkom uchádzačov v Európe\)](#); Eurostat 2020: [Príručka Ageing Europe \(Starnúca Európa\)](#); [Eurostat Regional Yearbook 2020 \(Regionálna ročenka Eurostatu 2020\)](#).

⁷⁶ Oznámenie Komisie [COM(2020) 724 final]: [Budovanie európskej zdravotnej únie](#).

⁷⁷ Oznámenie Komisie [COM(2018) 233 final]: [Uľahčovanie digitálnej transformácie zdravotnej a inej starostlivosti na digitálnom jednotnom trhu](#).

⁷⁸ Viaceré členské štáty získali na účely zlepšenia programov skríningu rakoviny v záujme jej včasného odhaľovania príspevok z programu Komisie na podporu štrukturálnych reforiem.

overených osvedčených postupov v oblasti zdravia, aby podporila členské štáty pri vykonávaní ich reforiem v oblasti zdravia,

- ✓ bude podporovať zainteresované strany pri riešení a zmiernovaní záťaže, ktorú pandémie ochorenia COVID-19 predstavuje pre **duševné zdravie** európskych občanov,
- ✓ bude riešiť konkrétne nerovnosti, ktorým čelia osoby so zdravotným postihnutím, pokiaľ ide o **prístup k prevencii rakoviny, jej včasnému odhaľovaniu a onkologickej starostlivosti**, prostredníctvom osobitných opatrení identifikovaných na základe informácií z registra nerovností, ktorý tvorí súčasť európskeho plánu na boj proti rakovine.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ zlepšili prístup osôb so zdravotným postihnutím k **celému portfóliu zdravotnej starostlivosti** vrátane služieb starostlivosti a prevencie v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia, a to aj prostredníctvom usmernení Komisie o prístupe osôb so zdravotným postihnutím k zdravotnej starostlivosti, ktorej základom je inkluzívnosť, prístupnosť, zameranie na jednotlivca a slobodný a informovaný súhlas,
- ✓ zvyšovali informovanosť a rozvíjali podporné stratégie pre pacientov **so zdravotným postihnutím v súvislosti so zriedkavými chorobami** a identifikovali a skúmali spôsoby na uľahčenie prístupu k najmodernejšej liečbe vrátane využívania digitálnych inovácií v členských štátoch.

5.5. Zlepšenie prístupu k umeniu a kultúre, rekreácii, voľnočasovým aktivitám, športu a cestovnému ruchu

Pre plnú účasť na živote spoločnosti má zásadný význam prístupnosť a inkluzívnosť umeleckých, kultúrnych, športových, voľnočasových a rekreačných aktivít a cestovného ruchu. Tieto činnosti zvyšujú kvalitu života a poskytujú každému vrátane osôb so zdravotným postihnutím príležitosť rozvíjať a využívať svoj potenciál. Rada zdôraznila význam týchto činností vo svojich záveroch o prístupe osôb so zdravotným postihnutím k športu⁷⁹. Prístupnosť cestovného ruchu pre osoby so zdravotným postihnutím je kľúčom k podpore účasti, ako aj sociálno-ekonomického rozvoja. V dohovore UNCRPD sa vyzýva na dvojkoľajovú politiku, v rámci ktorej by sa podporovali bežné činnosti pre deti a dospelých, ako aj špecifické činnosti pre deti a dospelých so zdravotným postihnutím.

Komisia posilní účasť osôb so zdravotným postihnutím vo všetkých týchto oblastiach prostredníctvom spolupráce s bežnými športovými organizáciami, ako aj so športovými organizáciami zameranými na osoby so zdravotným postihnutím na všetkých úrovniach. Bude propagovať a zviditeľňovať umelecké diela osôb so zdravotným postihnutím a bude sa usilovať o to, aby kultúrne dedičstvo a všetko umenie boli prístupné a inkluzívne z hľadiska zdravotného postihnutia, čo chce dosiahnuť vďaka podpore z finančných prostriedkov EÚ, ako je program Kreatívna Európa. Komisia sa bude zaoberať aj stereotypmi týkajúcimi sa zdravotného postihnutia, napríklad v médiách a vo filme, v súlade so smernicou o audiovizuálnych mediálnych službách, v ktorej sa vyžaduje, aby sa v komerčnej komunikácii rešpektovala ľudská dôstojnosť a aby nezahŕňala žiadnu diskrimináciu vrátane diskriminácie na základe zdravotného

⁷⁹ Závery Rady, 2019: [Prístup osôb so zdravotným postihnutím k športu](#).

postihnutia⁸⁰. Komisia okrem toho posúdi dostupnosť tlačených diel pre osoby so zdravotným postihnutím s prihliadnutím na existujúce právne predpisy EÚ⁸¹.

Komisia takisto:

- ✓ zadá vypracovanie štúdie, v ktorej sa **vyhodnotí vykonávanie článku 30** dohovoru UNCRPD, s cieľom podporiť členské štáty pri vykonávaní politik na zvyšovanie účasti a podporu osôb so zdravotným postihnutím v športe, kultúre a vo voľnočasových aktivitách,
- ✓ **nadviaže partnerstvo s Medzinárodným paralympijským výborom v záujme podpory začleňovania v športe a boja proti stereotypom,**
- ✓ bude ďalej podporovať rozvoj prístupného cestovného ruchu, najmä pokiaľ ide o mestá, a to prostredníctvom ocenenia **Európske hlavné mesto inteligentného cestovného ruchu**⁸².

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ propagovali a podporovali **umenie osôb so zdravotným postihnutím** a zvyšovali o ňom povedomie tým, že ho budú zviditeľňovať prostredníctvom výstav a predstavení, a sprístupnili viac umeleckých zbierok a múzeí osobám so zdravotným postihnutím.

5.6. *Zaistenie bezpečnosti a ochrany*

Osobám so zdravotným postihnutím hrozí väčšie riziko, že sa stanú obeťami násillia a zneužívania tak v ich domácom prostredí, ako aj v ústavoch, a to najmä pokiaľ ide o ženy, staršie osoby a deti so zdravotným postihnutím⁸³. Osoby so zdravotným postihnutím takisto bývajú terčom nenávisných prejavov a šikanovania, a to aj vo vzdelávacích inštitúciách. Osoby so zdravotným postihnutím alebo so zdravotnými problémami zažívajú vo vyššej miere násillie (17 % v porovnaní s 8 % osôb bez zdravotného postihnutia) aj obťažovanie (50 % v porovnaní s 37 % osôb bez zdravotného postihnutia)⁸⁴.

Obchodníci s ľuďmi zneužívajú osobitnú zraniteľnosť osôb so zdravotným postihnutím na účely sexuálneho vykorisťovania, núteného žobrania a zdanlivých manželstiev⁸⁵. V záchytných centrách alebo iných zariadeniach dočasného pobytu nie je vždy zaručená bezpečnosť a dobré podmienky migrantov, žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb, ktorým sa poskytla medzinárodná ochrana, vrátane detí so zdravotným postihnutím. Katastrofy, ako sú záplavy a zemetrasenia, stupňujú existujúcu zraniteľnosť a sťažujú obnovu po katastrofe v prípade znevýhodnených skupín. Otázky týkajúce sa rovnosti a prístupnosti v prípade katastrof sa v existujúcich núdzových plánoch a v rámci pomoci v oblasti civilnej ochrany často opomínajú.

⁸⁰ Smernica (EÚ) 2018/1808: [smernica o audiovizuálnych mediálnych službách](#).

⁸¹ Smernica (EÚ) 2017/1564: [smernica o určitých povolených spôsoboch použitia určitých diel a iných predmetov ochrany chránených autorským právom a s ním súvisiacimi právami v prospech osôb, ktoré sú nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania](#).

⁸² [Európske hlavné mesto inteligentného cestovného ruchu](#) je ocenenie za udržateľnosť, prístupnosť, digitalizáciu, kultúrne dedičstvo/tvorivosť.

⁸³ Správy Agentúry Európskej únie pre základné práva: <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/children-disabilities-violence>; <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>.

⁸⁴ Agentúra pre základné práva, 2021: [prieskum základných práv – trestná činnosť, bezpečnosť a práva obetí](#).

⁸⁵ Komisia [COM(2020) 661 final]: [tretia správa o pokroku dosiahnutom v boji proti obchodovaniu s ľuďmi a súvisiaci pracovný dokument útvarov Komisie](#) [SWD(2020) 226 final].

Okrem toho aj zmena klímy môže mať výraznejší vplyv na osoby so zdravotným postihnutím, ktoré môžu byť ohrozené v prípade narušenia kľúčových služieb a infraštruktúry⁸⁶. Preto je mimoriadne dôležité zabezpečiť, aby bola zelená transformácia na klimaticky neutrálnu a odolnú spoločnosť spravodlivá a inkluzívna a zohľadňovala potreby osôb so zdravotným postihnutím.

Na lepšiu podporu a ochranu bezpečnosti osôb so zdravotným postihnutím vo všetkých situáciách sú potrebné mnohostranné politiky. S cieľom zabezpečiť lepšiu ochranu pred násilím a trestnou činnosťou EÚ zaviedla silný právny mechanizmus a Komisia bude vykonávať ciele opatrenia v rámci stratégie pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025⁸⁷ a stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa, ktoré budú zahŕňať budovanie kapacít odborníkov a kampane na zvyšovanie informovanosti. Komisia okrem toho zabezpečí zohľadňovanie aspektov násilia a zneužívania súvisiacich so zdravotným postihnutím v príslušných budúcich politikách EÚ. Politiky by mali zahŕňať monitorovanie ústavov a systematické zisťovanie a vyšetrovanie prípadov násilia, trestných činov alebo zneužívania.

V spoločnom európskom azylovom systéme (CEAS) sa stanovujú spoločné normy ochrany a mechanizmy spolupráce na riešenie osobitnej situácie a potrieb zraniteľných žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb, ktorým sa poskytla medzinárodná ochrana, vrátane osôb so zdravotným postihnutím. Komisia predložila návrhy reformy spoločného európskeho azylového systému⁸⁸ s cieľom zvýšiť jeho odolnosť a účinnosť a zároveň posilniť uplatniteľné normy v oblasti ochrany. V rovnakom duchu Komisia zabezpečí podporu pre osoby so zdravotným postihnutím v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu a Európsky podporný úrad pre azyl podporí odbornú prípravu úradníkov pre ochranu a tlmočníkov, ktorí sa zaoberajú žiadosťami zraniteľných osôb vrátane osôb so zdravotným postihnutím o azyl. Komisia okrem toho zabezpečí pri vykonávaní tejto stratégie synergie s akčným plánom pre integráciu a začlenenie (2021 – 2027)⁸⁹. Jednou zo základných zásad tohto nového akčného plánu je „začlenenie pre všetkých“, ktoré spočíva v zohľadňovaní výziev spojených s viacerými a prelínajúcimi sa rizikami, ktoré môžu predstavovať osobitné výzvy pre migrantov.

Komisia zahrnie do procesu zavádzania spoločných európskych noriem v súvislosti s operáciami civilnej ochrany zvyšovanie informovanosti s cieľom zlepšiť bezpečnosť zraniteľných skupín. Finančné prostriedky EÚ sa použijú na zvýšenie informovanosti o potrebách osôb so zdravotným postihnutím na stretnutiach Fóra civilnej ochrany a vedomostnej siete Únie v oblasti civilnej ochrany. Komisia bude naďalej financovať programy odbornej prípravy pre prípady katastrof vrátane projektov a cvičení v oblasti pripravenosti, pri ktorých bude zohľadňovať potreby osôb so zdravotným postihnutím, a posilní osobitné monitorovanie preventívnych opatrení.

Komisia takisto:

- ✓ vypracuje do roku 2024 **usmernenia pre členské štáty a odborníkov** vrátane príslušníkov polície týkajúce sa zlepšenia podpory obetí násilia, ktoré sú osobami so zdravotným postihnutím,

⁸⁶ S. Jodoin, N. Ananthamoorthy, K. Lofts, 2020: *A Disability Rights Approach to Climate Governance* (Prístup k riadeniu v oblasti klímy založený na zohľadňovaní práv osôb so zdravotným postihnutím), uverejnené v: *Ecology Law Quarterly*, Zb. 47, č. 1.

⁸⁷ Oznámenie Komisie [COM(2020) 152 final]: [Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025](#).

⁸⁸ Oznámenie Komisie [COM(2020) 609 final]: [Nový pakt o migrácii a azyle](#).

⁸⁹ Oznámenie Komisie [COM(2020) 758 final]: [Akčný plán pre integráciu a začlenenie \(2021 – 2027\)](#).

- ✓ vyzve Agentúru pre základné práva, aby preskúmala **situáciu osôb so zdravotným postihnutím žijúcich v ústavoch** v súvislosti s násilím, so zneužívaním a s mučením.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ vykonali **acquis v oblasti spoločného európskeho azylového systému** s prihliadnutím na osobitné potreby **zraniteľných žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb, ktorým sa poskytla medzinárodná ochrana**, vrátane osôb so zdravotným postihnutím, s cieľom zabezpečiť primeranú ochranu v praxi,
- ✓ podporili **odbornú prípravu úradníkov pre ochranu** a tlmočníkov, ktorí sa zaoberajú žiadosťami zraniteľných osôb vrátane osôb so zdravotným postihnutím o azyl a ktorí v tejto súvislosti veľmi úzko spolupracujú s Európskym podporným úradom pre azyl.

6. Presadzovanie práv osôb so zdravotným postihnutím v globálnom meradle

EÚ bude vo všetkých medzinárodných vzťahoch a v rámci všetkých vonkajších činností, činností plánovania politik, programov financovania a aktivít naďalej presadzovať ľudské práva osôb so zdravotným postihnutím a podporovať ich sociálne začlenenie. Pozornosť je potrebné zamerať aj na deti a mladých ľudí so zdravotným postihnutím, najmä v spoločnostiach, v ktorých prebieha alebo sa skončil konflikt, alebo v rozvojových krajinách, kde často chýba ochrana, prístup k školskému vzdelávaniu a základným službám.

To znamená, že EÚ musí v rámci svojej politiky rozširovania a susedskej politiky a svojho programu širšej rozvojovej spolupráce venovať osobitnú pozornosť spolupráci s tretími krajinami.

Podľa odhadov žije na celom svete **1 miliarda ľudí** so zdravotným postihnutím

Približne 15 % svetového obyvateľstva trpí nejakou formou zdravotného postihnutia, pričom 2 až 4 % ľudí majú vážne funkčné ťažkosti a približne 80 % z nich žije v rozvojových krajinách⁹⁰. Vo veľkej časti sveta majú osoby so zdravotným postihnutím nedostatočný prístup k inkluzívnym základným službám, ochrane, podporným technológiám, informáciám, spravodlivosti a právnej identite. Okrem toho trpia diskrimináciou a nedostatkom pracovných príležitostí.

K najnaliehavejším problémom patrí nepretržitá ústavná starostlivosť a segregácia. Vzdelávacie systémy často nezohľadňujú potreby detí so zdravotným postihnutím. Osoby so zdravotným postihnutím okrem toho často patria medzi najzraniteľnejšie osoby v humanitárnych krízach. Pri katastrofách je miera ich úmrtnosti dvakrát až štyrikrát vyššia než v prípade osôb bez zdravotného postihnutia⁹¹.

Na základe tejto stratégie EÚ posilní svoju úlohu globálneho obhajcu práv osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom spolupráce, humanitárnej činnosti a dialógu s medzinárodným spoločenstvom zmluvných štátov dohovoru UNCRPD. Hoci sa v stratégii uznáva, že partnerské krajiny čelia rôznym výzvam a majú zavedené rôzne rámce spolupráce s EÚ, jej účelom bude slúžiť ako inšpirácia na usmernenie reformného

⁹⁰ Svetová zdravotnícka organizácia/Svetová banka, 2011: [World report on disability \(Svetová správa o zdravotnom postihnutí\)](#), pozri stranu 27.

⁹¹ Medziagentúrny stály výbor, 2019: [Inclusion of Persons with Disabilities in Humanitarian Action \(Začlenenie problematiky osôb so zdravotným postihnutím do humanitárnych činností\)](#), s. 2.

úsilia a plánovanie pomoci v spolupráci s partnerskými krajinami a príslušnými zainteresovanými stranami. Okrem toho EÚ bude naďalej poskytovať humanitárnu pomoc a ochranu na základe potrieb a v súlade s humanitárnymi zásadami.

EÚ vyzýva všetky štáty, aby rešpektovali, chránili a dodržiavali práva osôb so zdravotným postihnutím v súlade so všetkými politickými iniciatívami pre nasledujúce desaťročie⁹². Je nevyhnutné, aby sa v rámci vonkajšej činnosti rešpektovali a vykonávali zásady dohovoru UNCRPD spolu s Agendou 2030 a aby sa v záujme lepšej dostupnosti a poskytovania primeraných úprav pre osoby so zdravotným postihnutím začlenila do všetkých činností koncepcia dizajnu pre všetkých. EÚ bude na tento účel využívať všetky svoje nástroje od dialógov o politikách, ľudských právach a obchode až po spoluprácu s tretími krajinami zameranú na politiky EÚ v oblasti susedstva, rozširovania a medzinárodných partnerstiev, čo zahŕňa aj humanitárnu činnosť a spoluprácu s nadnárodnými organizáciami. EÚ podporuje na celom svete reformy verejných politík na zabezpečenie ich väčšej inkluzívnosti a usiluje sa zabezpečiť, aby všetky ľudské práva vrátane práv osôb so zdravotným postihnutím boli aj naďalej základom reakcie na pandémie ochorenia COVID-19 a globálnu obnovu. Na základe existujúcich osvedčených postupov delegácie EÚ poskytujú podporu pri presadzovaní práv osôb so zdravotným postihnutím, vydávajú usmernenia k zaisteniu prístupnosti a zabezpečujú zmysluplné konzultácie s osobami so zdravotným postihnutím, okrem iného aj prostredníctvom ich zastupujúcich organizácií. EÚ sa usiluje o ciele opatrenia v oblasti zdravotného postihnutia, ako aj o uplatňovanie hľadiska zdravotného postihnutia vo svojej vonkajšej činnosti. V akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu 2020 – 2024 a akčnom pláne EÚ pre rodovú rovnosť III na roky 2021 – 2025 sa stanovujú ambície EÚ zintenzívniť opatrenia na boj proti všetkým formám diskriminácie, ktorým čelia osoby so zdravotným postihnutím, s osobitným dôrazom na viacnásobné a prelínajúce sa formy diskriminácie, a to v súlade s jej usmerneniami o nediskriminácii v oblasti ľudských práv vo vonkajšej činnosti⁹³.

EÚ sa takisto bude usilovať zabezpečiť, aby sa potreby osôb so zdravotným postihnutím primerane riešili v rámci humanitárnej pomoci financovanej EÚ, a to posilnením zapojenia osôb so zdravotným postihnutím a spoluprácou s občianskou spoločnosťou, ako aj podporou budovania kapacít. EÚ okrem toho posilní zhromažďovanie údajov o osobách so zdravotným postihnutím v rámci humanitárnej pomoci financovanej EÚ, napríklad prostredníctvom podpory využívania krátkeho súboru otázok washingtonskej skupiny, ktorá sa zaoberá štatistikami v oblasti zdravotného postihnutia⁹⁴. Do revízie nariadenia EÚ o všeobecnom systéme preferencií (VSP+) sa okrem toho zahrnie odkaz na dohovor UNCRPD s cieľom motivovať príslušných obchodných partnerov, aby tento dohovor dodržiavali.

EÚ takisto zintenzívni a skonsoliduje spoluprácu s ostatnými zmluvnými štátmi a signatármi s cieľom pokročiť v ratifikácii a vykonávaní dohovoru UNCRPD a posilniť svoje vedúce postavenie, najmä v kontexte výročnej konferencie zmluvných štátov dohovoru. EÚ aj naďalej podporuje organizácie občianskej spoločnosti, aby sa zástupcovia osôb so zdravotným postihnutím mohli zúčastňovať na všetkých

⁹² 1. Spoločné oznámenie [JOIN(2020) 5 final]: [Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024](#);

2. Spoločné oznámenie [JOIN(2020) 17 final]: [Akčný plán pre rodovú rovnosť \(GAP\) III](#) – ambiciózný program pre rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien v rámci vonkajšej činnosti EÚ (2021–2025); 3. [Všeobecný systém preferencií \(VSP\) EÚ](#).

⁹³ Rada, 6337/19, 2019: [Usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa nediskriminácie vo vonkajšej činnosti](#).

⁹⁴ *Washington Group on Disability Statistics: [Short Set on Functioning \(Krátky súbor otázok o funkčnosti\)](#)*.

relevantných procesoch prostredníctvom osobitných a inkluzívnych štruktúrovaných dialógov na úrovni EÚ, partnerských krajín i na globálnej úrovni. Tieto dialógy umožňujú výmenu informácií o strategických iniciatívach a najlepších postupoch, ako aj rozsiahlejšie šírenie výsledkov.

EÚ bude zdieľať svoje stratégie a postupy týkajúce sa vykonávania dohovoru UNCRPD na mnohostranných fórach OSN, ako sú Rada pre ľudské práva, Komisia pre postavenie žien alebo Komisia pre sociálny rozvoj, ako aj v rámci organizácií regionálnej integrácie, ako sú Africká únia, ASEAN alebo USAN. Tieto výmeny informácií by mali podnietiť transparentné a ambiciózne vykonávanie dohovoru UNCRPD na celom svete⁹⁵, pričom EÚ by mala zároveň prospech z globálnej výmeny postupov. Intenzívnejšie zapojenie EÚ do Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím by mohlo viesť k účinnejšiemu vykonávaniu dohovoru UNCRPD v EÚ i mimo nej. Komisia navrhne členským štátom, aby EÚ navrhla kandidáta do volieb do Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím v súlade so spoločným oznámením o multilateralizme⁹⁶.

Komisia a vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredseda Komisie:

- ✓ vykonajú v roku 2021 aktualizáciu **súboru nástrojov týkajúcich sa prístupu k rozvojovej spolupráci EÚ založenom na právach, v ktorom sú zahrnuté všetky ľudské práva**, s cieľom riešiť v rámci vonkajšej činnosti všetky nerovnosti vrátane diskriminácie osôb so zdravotným postihnutím,
- ✓ zabezpečia, aby **delegácie EÚ** zohrávali aktívnejšiu úlohu pri podpore vykonávania a celosvetovej ratifikácie dohovoru UNCRPD,
- ✓ budú systematicky využívať ukazovateľ zdravotného postihnutia stanovený Výborom OECD pre rozvojovú pomoc (DAC)⁹⁷ s cieľom sledovať investície, ktoré sú inkluzívne z hľadiska zdravotného postihnutia, na účely **cieleného monitorovania financovania z prostriedkov EÚ**,
- ✓ budú spolu s členskými štátmi poskytovať **technickú pomoc** správnym orgánom partnerských krajín prostredníctvom svojich programov a nástrojov,
- ✓ budú organizovať **pravidelné štruktúrované dialógy** počas výročnej konferencie zmluvných štátov dohovoru UNCRPD, ako aj na iných existujúcich multilaterálnych fórach a posilnia **spoluprácu so zameraním na prístupnosť a zamestnanosť**.

7. Účinná realizácia stratégie

Komisia vyzýva členské štáty a všetky inštitúcie a agentúry EÚ, aby pri navrhovaní, vykonávaní a monitorovaní politik, právnych predpisov a programov financovania zohľadňovali potreby osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom cielených opatrení a uplatňovania hľadiska zdravotného postihnutia. Komisia podporuje spoluprácu v oblasti zdravotného postihnutia medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a inými zainteresovanými stranami, a to aj prostredníctvom finančných prostriedkov EÚ a poskytovaním odbornej prípravy.

⁹⁵ Najmä v iných organizáciách regionálnej integrácie, ako sú Africká únia, ASEAN alebo USAN.

⁹⁶ Spoločné oznámenie [JOIN(2021) 3]: [Posilnenie prínosu EÚ k multilateralizmu založenému na pravidlách](#).

⁹⁷ OECD, 2019: [Handbook for the marker for the inclusion and empowerment of persons with disabilities \(Príručka o ukazovateli začlenenia a posilnenia postavenia osôb so zdravotným postihnutím\)](#).

7.1. Lepšia právna regulácia – zabezpečenie súladu s dohovorom UNCRPD pri tvorbe politik

Cieľom lepšej právnej regulácie je poskytnúť najlepší možný základ pre včasnú a kvalitnú tvorbu politiky. V článku 10 ZFEÚ sa zdôrazňuje, že Únia by mala pri vymedzovaní a uskutočňovaní svojich politik bojovať proti diskriminácii vrátane diskriminácie z dôvodu zdravotného postihnutia.

Účinná tvorba politiky zahŕňa konzultácie a účasť osôb so zdravotným postihnutím a ich zastupujúcich organizácií na celom procese a poskytovanie informácií o príslušných politických iniciatívach a konzultáciách v prístupných formátoch.

Pracovná skupina Komisie pre rovnosť⁹⁸ sa v rámci svojich činností zameraných na podporu rovnosti pre všetkých a rovnosti vo všetkých jej aspektoch usiluje zabezpečiť, aby sa vo všetkých oblastiach politiky uplatňovalo hľadisko zdravotného postihnutia.

Komisia takisto:

- ✓ posilní **súbor nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu** s cieľom zlepšiť inkluzívnosť z hľadiska zdravotného postihnutia a zabezpečiť tak súlad s dohovorom UNCRPD,
- ✓ v prípade potreby zabezpečí koherentné **začlenenie otázok zdravotného postihnutia** do posúdení vplyvu a hodnotení, a to aj prostredníctvom odbornej prípravy zamestnancov, ktorí vypracúvajú iniciatívy týkajúce sa dohovoru UNCRPD.

7.2. Zintenzívnenie spolupráce inštitúcií EÚ a členských štátov

S cieľom posilniť vykonávanie dohovoru UNCRPD a lepšie zohľadniť záväzkov, ktorý EÚ prijala ako zmluvná strana dohovoru, Komisia posilní koordináciu na úrovni EÚ v súlade s odporúčaniami Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím⁹⁹. Komisia bude spolupracovať s Európskym parlamentom a Radou s cieľom zabezpečiť, aby sa otázky zdravotného postihnutia primerane zohľadňovali pri medziinštitucionálnych rokovaniach a aby sa identifikovali medzery v existujúcich právnych predpisoch.

Komisia:

- ✓ vyzve všetky inštitúcie, orgány, agentúry a delegácie EÚ, aby **vymenovali koordinátorov pre zdravotné postihnutie** pre svoje inštitúcie a svoje stratégie v oblasti zdravotného postihnutia,
- ✓ bude organizovať **pravidelné stretnutia na vysokej úrovni** medzi Európskym parlamentom, Radou, Komisiou a ESVČ, na ktorých sa budú zúčastňovať organizácie zastupujúce osoby so zdravotným postihnutím,
- ✓ zabezpečí každoročnú výmenu názorov s **Európskym hospodárskym a sociálnym výborom a Výborom regiónov**.

⁹⁸ Táto interná Pracovná skupina pre rovnosť pozostáva zo zástupcov všetkých útvarov Komisie a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Podporuje ju sekretariát so sídlom na generálnom sekretariáte Európskej komisie.

⁹⁹ Výbor OSN, 2015: [Concluding observations on the initial report of the European Union \(Záverečné pripomienky k prvej správe Európskej únie\)](#), body 75, 77.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ zohľadňovali špecifické potreby osôb so zdravotným postihnutím vo všetkých politikách, ktorými sa bude zaoberať Rada na svojich zasadnutiach a vo svojich záveroch (**uplatňovanie hľadiska zdravotného postihnutia**).

7.3. Spolupráca s členskými štátmi, regionálnymi a miestnymi orgánmi

Členské štáty ako zmluvné strany dohovoru UNCRPD sú kľúčovými aktérmi v procese vykonávania tohto dohovoru, do ktorého sú zapojené vlády, parlamenty a iné zainteresované strany na rôznych úrovniach. Sú povinné pravidelne podávať správy Výboru OSN o opatreniach, ktoré prijali na vykonávanie dohovoru UNCRPD vrátane vnútroštátnych stratégií týkajúcich sa osôb so zdravotným postihnutím. Komisia posilní mechanizmus riadenia spolupráce na úrovni EÚ.

Hlavná iniciatíva:

Komisia zriadi v roku 2021 **platformu pre otázky zdravotného postihnutia**. Táto platforma nahradí existujúcu skupinu na vysokej úrovni pre otázky zdravotného postihnutia a podporí vykonávanie tejto stratégie, ako aj stratégií jednotlivých členských štátov v oblasti zdravotného postihnutia. Spojí národné kontaktné miesta dohovoru UNCRPD, organizácie osôb so zdravotným postihnutím a Komisiu. Platforma by mohla slúžiť ako fórum, na ktorom by OSN zdieľala svoje posúdenia o vykonávaní dohovoru UNCRPD členskými štátmi. Online prezentácia platformy pre otázky zdravotného postihnutia bude obsahovať informácie o jej stretnutiach, činnostiach, analýzach, ako aj informácie o jednotlivých krajinách, a budú sa na nej propagovať osvedčené postupy týkajúce sa prístupnosti a inkluzívnosti.

Komisia takisto:

- ✓ naviaže dialóg o otázkach zdravotného postihnutia s **existujúcimi sieťami**¹⁰⁰ miestnych a regionálnych orgánov.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ prijali **ambiciózne vnútroštátne stratégie** na podporu vykonávania dohovoru UNCRPD a tejto stratégie na **vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni**.

7.4. Podpora vykonávania prostredníctvom financovania z prostriedkov EÚ

S cieľom podporiť vykonávanie tejto stratégie a dohovoru UNCRPD bude EÚ aj naďalej podnecovať členské štáty k tomu, aby na tento účel využívali finančné prostriedky EÚ v súlade s viacročným finančným rámcom na roky 2021 – 2027¹⁰¹, a bude podporovať čerpanie týchto prostriedkov prostredníctvom nových možností financovania v rámci nástroja NextGenerationEU a plánu obnovy, ktorý nám pomôže prekonať súčasnú krízu a položí základy modernej a udržateľnejšej Európy¹⁰². Z Nástroja technickej podpory

¹⁰⁰ Siete, ako napr. [Eurocities](#) alebo [Rada európskych obcí a regiónov – CEMR](#).

¹⁰¹ Nariadenie Rady (ES) 2020/2093: [Viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027](#).

¹⁰² Nástroj NextGenerationEU s rozpočtom 750 miliárd EUR je dočasný nástroj obnovy, ktorý má pomôcť napraviť hospodárske a sociálne škody spôsobené pandémiou koronavírusu. Jeho ústredným prvkom je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, z ktorého sa budú poskytovať úvery a granty na podporu reforiem a investícií členských štátov: nariadenie Rady (EÚ) 2020/2094, ktorým sa zriaďuje [Nástroj Európskej únie na obnovu](#) s cieľom podporiť obnovu po kríze COVID-19.

môžu členské štáty získať podporu vo forme technických odborných poznatkov, ktoré sú prispôsobené ich potrebám.

V nariadení o spoločných ustanoveniach pre fondy spravované v rámci zdieľaného riadenia¹⁰³ sa stanovuje politický rámec okrem iného pre fondy politiky súdržnosti vrátane Európskeho sociálneho fondu+ (ESF+), Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a nového Fondu na spravodlivú transformáciu (FST). V nariadení sa stanovuje, že členské štáty musia spĺňať tzv. základné podmienky, aby sa zabezpečilo, že investičné prostredie pre podporu EÚ bude vopred dobre pripravené. Jednou z týchto základných podmienok je povinnosť zaviesť **vnútroštátny rámec na zabezpečenie vykonávania dohovoru UNCRPD**. Jedno z kritérií na splnenie tejto podmienky sa týka zavedenia opatrení na zabezpečenie prístupnosti. Z finančných prostriedkov EÚ sa podporujú oblasti ako deinštitucionalizácia, sociálno-ekonomické začlenenie osôb so zdravotným postihnutím, prístup k službám, inkluzívne vzdelávanie a zdravotná starostlivosť, posilnenie inkluzívnosti kultúrneho dedičstva a zabezpečenie prístupnosti. Kontaktné miesta členských štátov dohovoru UNCRPD môžu zohrávať dôležitú úlohu pri podpore plnenia príslušných základných podmienok počas celého programového obdobia. V nariadení o spoločných ustanoveniach sa takisto vyžaduje, aby sa prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím zohľadňovala počas celého procesu prípravy a vykonávania operačných programov členských štátov.

Pri dosahovaní cieľov tejto stratégie môžu zohrávať úlohu aj ďalšie fondy.

Vďaka programu Erasmus+ sa posilní finančná podpora a iné opatrenia zamerané na inkluzívnosť pre účastníkov so zdravotným postihnutím. Prostredníctvom programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty sa podporí vykonávanie a riadenie tejto stratégie. Komisia bude podporovať vykonávanie iných finančných nástrojov a programov, ako sú InvestEU a Horizont Európa¹⁰⁴, spôsobom, ktorý je inkluzívny z hľadiska zdravotného postihnutia.

S cieľom zosúladiť riadenie príslušných fondov v medziach viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027¹⁰⁵ so zreteľom na práva osôb so zdravotným postihnutím bude Komisia podporovať členské štáty prostredníctvom intenzívnejšej spolupráce, zvyšovania informovanosti a cielených usmernení.

Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce na roky 2021 – 2027 prispeje k plneniu vonkajších cieľov stratégie. Fondy, ako je program technickej spolupráce SOCIEUX+ zameraný na krátkodobé misie, nástroj technickej pomoci a výmeny informácií (TAIEX) a twinningové programy, pomôžu vykonať politiky EÚ v oblasti zdravotného postihnutia na celom svete.

Komisia takisto:

- ✓ preskúma možnosti financovania prostredníctvom nového programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty s cieľom podporiť zapojenie **občanov so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými**,
- ✓ bude **členské štáty** podporovať v tom, aby **finančné prostriedky EÚ využili** v súlade s dohovorom UNCRPD a s ohľadom na prístupnosť, pričom by mali

¹⁰³ Spoluzákonodarcovia dospeli 1. decembra 2020 k politickej dohode o návrhu Komisie [COM(2018) 375 final] týkajúcom sa nariadenia o spoločných ustanoveniach pre fondy spravované v rámci zdieľaného riadenia.

¹⁰⁴ [Erasmus Plus; InvestEU; Horizont Európa](#).

¹⁰⁵ [Viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027](#).

zabezpečiť, aby sa z finančných prostriedkov EÚ nepodporovali opatrenia, ktoré prispievajú k segregácii alebo vylúčeniu.

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- ✓ pri navrhovaní a využívaní fondov EÚ zabezpečili **partnerstvo** s regionálnymi a miestnymi orgánmi, organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím, občianskou spoločnosťou, orgánmi pôsobiace v oblasti základných práv a inými zainteresovanými stranami,
- ✓ zabezpečili, že **kontaktné miesta dohovoru UNCRPD** budú podporovať dodržiavanie príslušných základných podmienok počas celého programového obdobia.

8. Vedenie príkladom

Komisia má v úmysle ísť príkladom a vyzýva ostatné inštitúcie a agentúry EÚ, aby urobili to isté.

8.1. Zabezpečenie inkluzívnosti výberových konaní, postupov týkajúcich sa prijímania do zamestnania, výkonu zamestnania a zotrvania v zamestnaní z hľadiska zdravotného postihnutia

Rozmanitosť a začlenenie obohacujú a posilňujú organizácie. V tomto duchu Komisia zahrnie do svojej obnovenej stratégie ľudských zdrojov opatrenia na podporu prijímania, skutočného zamestnávania a kariérnych vyhládok osôb so zdravotným postihnutím a na vytvorenie inkluzívneho pracovného prostredia, čím ako zamestnávateľ posilní svoj záväzok podporovať rozmanitosť a rovnosť a zároveň zabezpečí prístupnosť a primerané úpravy. Nedávno zriadený Úrad pre rozmanitosť a začlenenie bude dohliadať na koncipovanie a vykonávanie príslušných opatrení a prispievať k podpore rozmanitosti, rovnosti a začleňovania vo všetkých útvaroch Komisie.

Výberové konania a postupy prijímania zamestnancov sú založené na zásluhách a riadia sa politikou rovnakých príležitostí. Je však potrebné uplatniť proaktívny prístup a kroky na podporu väčšej rozmanitosti.

Pokiaľ ide o prijímanie zamestnancov, budú sa vykonávať skríniny rovnosti a rozmanitosti procesov, postupov a nástrojov prijímania zamestnancov s cieľom identifikovať akékoľvek potenciálne riziko zaujatosti alebo diskriminácie a potrebné nápravné opatrenia. Na zabezpečenie účinnej nápravy problémov identifikovaných v rámci skrínin rovnosti a rozmanitosti sa prijímú vhodné opatrenia.

Tento proces podporí interná komunikačná kampaň Komisie a odborná príprava zamestnancov vrátane riadiacich pracovníkov a odborníkov v oblasti ľudských zdrojov (pre ktorých bude odborná príprava povinná) s cieľom zabezpečiť dôstojné pracovné prostredie a bojovať proti zaujatosti a diskriminácii, a to aj proti osobám so zdravotným postihnutím.

Pokiaľ ide o výber zamestnancov, medziinštitucionálny Európsky úrad pre výber pracovníkov (EPSO) bude vo svojich výberových konaniach naďalej uplatňovať svoju politiku rovnosti, rozmanitosti a začlenenia prostredníctvom zhromažďovania údajov o zdravotnom postihnutí vo fáze podávania prihlášok. Vďaka tomu úrad EPSO dokáže zaručiť primerané úpravy, lepšie identifikovať nedostatky vo svojej osvetovej činnosti a zvýšiť možnosti uchádzačov so zdravotným postihnutím zúčastniť sa na testoch. Úrad

EPSO takisto vykoná aktualizáciu svojej cieľovej komunikačnej a osvetovej stratégie a bude ďalej rozvíjať svoju sieť partnerských organizácií zastupujúcich osoby so zdravotným postihnutím, odborné znalosti v oblasti primeraných úprav, ako aj katalóg odbornej prípravy a služieb.

Komisia uplatňuje politiku rovnakých príležitostí vo všetkých svojich náborových kanáloch a rôznych programoch. Aby sa to pretavilo do praxe, bude výslovne nabádať osoby so zdravotným postihnutím, aby si podávali prihlášky, a počas celého procesu bude uchádzačom poskytovať cieľnú podporu a pomoc.

Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) bude naďalej vykonávaní svoj akčný plán pre oblasť zdravotného postihnutia.

Hlavná iniciatíva:

Komisia prijme **novú stratégiu ľudských zdrojov**, ktorá bude zahŕňať opatrenia na podporu rozmanitosti a začlenenia osôb so zdravotným postihnutím, a vyzýva úrad EPSO, aby sa k tomuto úsiliu pripojil spolu s ostatnými inštitúciami EÚ prijímajúcimi nových pracovníkov.

Komisia takisto:

- ✓ zabezpečí **trvalé odstraňovanie prekážok a predchádzanie ich vzniku** vo všetkých svojich útvaroch, pokiaľ ide o zamestnancov a občanov so zdravotným postihnutím (napr. prístupné zariadenia IKT a nástroje na online stretnutia),
- ✓ posilní **podávanie správ** o rozmanitosti zo strany riadiacich pracovníkov všetkých útvarov Komisie vrátane primeraných úprav pre zamestnancov so zdravotným postihnutím.

8.2. Prístupnosť budov a komunikácia

Komisia neustále zlepšuje prístupnosť svojich budov, digitálneho prostredia a komunikácií a zintenzívni svoje úsilie o zabezpečenie prístupnosti, a to aj prostredníctvom inovačných projektov. Okrem toho zlepšuje prístupnosť publikácií, a to najmä tých, ktoré sa týkajú práva a politik EÚ, poskytuje odbornú prípravu pre zamestnancov a podporuje výučbu tlmočenia do a z medzinárodného posunkového jazyka.

Komisia:

- ✓ v roku 2021 prijme **akčný plán pre prístupnosť webových sídiel**, ktorý sa má zdieľať a propagovať vo všetkých inštitúciách, orgánoch a agentúrach EÚ s cieľom zabezpečiť súlad webových sídiel EÚ, dokumentov uverejnených na týchto webových sídlach a online platforiem s európskymi normami v oblasti prístupnosti¹⁰⁶,
- ✓ do roku 2023 zlepší prístupnosť svojich **audiovizuálnych komunikačných služieb a služieb grafického dizajnu**, ako aj svojich publikácií a podujatí, a v prípade potreby aj prístupnosť tlmočenia do a z posunkového jazyka a dokumentov v ľahko čitateľnom formáte,

¹⁰⁶ Európsky úrad pre výber pracovníkov EPSO bude naďalej zlepšovať prístupnosť svojich testov a svojho webového sídla s cieľom dosiahnuť súlad s [usmerneniami pre prístupnosť obsahu webových stránok](#).

- ✓ zabezpečí prístupnosť všetkých **ново obsadených budov** Komisie s výhradou prípadných požiadaviek na územné plánovanie v hostiteľských krajinách,
- ✓ zabezpečí prístupnosť **priestorov**, v ktorých sa organizujú podujatia Komisie,
- ✓ zabezpečí, aby boli do roku 2030 všetky budovy Komisie v súlade s **európskymi normami v oblasti prístupnosti** s výhradou požiadaviek na územné plánovanie v hostiteľských krajinách.

9. Informovanosť, riadenie a meranie pokroku

Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi s cieľom doplniť a podporiť vnútroštátne kampane, posilniť zvyšovanie povedomia a bojovať proti stereotypom súvisiacim so zdravotným postihnutím. Bude aj naďalej organizovať špecializované podujatia, najmä Európsky deň osôb so zdravotným postihnutím pri príležitosti Medzinárodného dňa osôb so zdravotným postihnutím, ktorý sa oslavuje 3. decembra.

Komisia posilní štruktúrované dialógy s osobami so zdravotným postihnutím a ich zastupujúcimi organizáciami a zabezpečí, aby boli zastúpené v príslušných politických procesoch a zúčastňovali sa na konzultáciách týkajúcich sa príslušných návrhov Komisie. Bude aj naďalej financovať prácu organizácií zastupujúcich osoby so zdravotným postihnutím, ktoré prispievajú k vykonávaniu dohovoru UNCRPD prostredníctvom programu Občianstvo, rovnosť, práva a hodnoty.

Opčný protokol k dohovoru UNCRPD umožňuje osobám so zdravotným postihnutím obrátiť sa na príslušný výbor, ak sa domnievajú, že zmluvný štát v ich prípade porušil ustanovenia uvedeného dohovoru¹⁰⁷. K protokolu nepristúpili všetky členské štáty a na prijatie návrhu rozhodnutia Rady o pristúpení EÚ k opčnému protokolu k dohovoru UNCRPD sa čaká od roku 2008. Komisia bude pozorne sledovať pokrok v procese pristupovania členských štátov k opčnému protokolu a v tejto súvislosti opätovne preskúma ratifikáciu opčného protokolu k dohovoru UNCRPD zo strany EÚ.

Komisia iniciuje spoluprácu s Radou na účely aktualizácie vyhlásenia EÚ o právomoci EÚ v súvislosti so záležitosťami upravenými dohovorom UNCRPD, ako to odporučil Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím v roku 2015¹⁰⁸. Počet príslušných právnych aktov EÚ sa výrazne zvýšil z približne 40 uvedených vo vyhlásení z roku 2008 na viac ako 130¹⁰⁹.

9.1. Posilnenie rámca EÚ týkajúceho sa dohovoru UNCRPD

EÚ ako zmluvná strana dohovoru UNCRPD musela vytvoriť rámec na podporu, ochranu a monitorovanie vykonávania dohovoru.

V tejto súvislosti sa zaviedol osobitný rámec EÚ¹¹⁰, ktorého súčasťou je európsky ombudsman, výbor Európskeho parlamentu pre petície, Agentúra pre základné práva a Európske fórum zdravotného postihnutia, pričom každý z týchto aktérov vykonáva svoje úlohy nezávisle, ale v koordinácii s ostatnými aktérmi. Prostredníctvom rámca EÚ

¹⁰⁷ [Opčný protokol](#); [stav ratifikácie](#): 21 členských štátov.

¹⁰⁸ Výbor OSN, 2015: [Concluding observations on the initial report of the European Union \(Záverečné pripomienky k prvej správe Európskej únie\)](#).

¹⁰⁹ Komisia [SWD(2017) 29 final]: [Správa o pokroku vo vykonávaní európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia \(2010 – 2020\)](#).

¹¹⁰ [Revidovaný rámec na úrovni EÚ](#), ktorý sa vyžaduje podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

sa zabezpečuje dohľad nad oblasťami upravenými dohovorom UNCRPD, v ktorých členské štáty preniesli právomoci na EÚ, ako aj nad vykonávaním dohovoru inštitúciami EÚ.

S cieľom zvýšiť účinnosť tohto mechanizmu na úrovni EÚ Komisia:

- ✓ v roku 2022 preskúma **fungovanie rámca EÚ** a na základe tohto preskúmania navrhne opatrenia,
- ✓ zorganizuje **každoročný dialóg** medzi Komisiou ako kontaktným miestom EÚ a rámcom EÚ.

9.2. Zabezpečenie riadneho monitorovania a podávania správ

Na základe skúseností z európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010 – 2020 Komisia vytvorí rámec na monitorovanie vykonávania tejto stratégie, ktorý bude takisto prispievať k európskemu semestru, sociálnemu prehľadu a plneniu cieľov udržateľného rozvoja.

Monitorovanie pokroku v členských štátoch sa bude opierať o zlepšený zber štatistických údajov o situácii osôb so zdravotným postihnutím, ako aj o informácie o vnútroštátnych politikách a postupoch, ktoré dopĺňajú správy, ktoré členské štáty predkladajú osobitnému výboru OSN. Pokrok dosiahnutý pri vykonávaní činností v rámci tejto stratégie na úrovni EÚ, ako aj činností, v rámci ktorých Komisia vyzýva členské štáty na prijatie opatrení, sa bude prezentovať v novom prehľade. Komisia bude naďalej monitorovať vykonávanie právnych predpisov EÚ v oblasti zdravotného postihnutia. Okrem toho na základe priebežnej správy o tejto stratégii zváži, či treba opatrenia vyladiť.

Európska komisia, ktorá pôsobí ako kontaktné miesto EÚ, pravidelne podáva Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím v mene EÚ správy o vykonávaní dohovoru UNCRPD zo strany EÚ. Komisia na uvedený účel zhromaždí informácie, okrem iného aj od Európskeho parlamentu a Rady, ako aj od útvarov Komisie¹¹¹.

Nevyhnutným predpokladom účinného monitorovania sú kvalitné údaje a dlhodobý výskum. To si vyžaduje aj pochopenie toho, čo znamená zelená a digitálna transformácia pre osoby so zdravotným postihnutím. Hoci Eurostat poskytuje údaje z prieskumov pre kľúčové oblasti, súčasný zber údajov zatiaľ nepokrýva všetky relevantné oblasti a neuskutočňuje sa vždy v dostatočnej frekvencii na to, aby dokázal identifikovať trendy.

Komisia bude uplatňovať prierezový prístup a posilní zber údajov vo všetkých oblastiach, v ktorých boli zistené nedostatky¹¹², vrátane údajov o osobách žijúcich v ústavoch a výskumu zdravotného postihnutia na základe rámcového programu EÚ pre výskum a inováciu Horizont Európa (2021 – 2027). Na základe komplexnejšieho zberu údajov Komisia posilní monitorovanie zdravotného postihnutia v kontexte európskeho semestra.

Komisia takisto:

- ✓ v roku 2021 vypracuje a uverejní **rámec monitorovania** cieľov a opatrení tejto stratégie,

¹¹¹ [Podávanie správ](#): zbierajú sa aj informácie o inštitúciách, agentúrach a orgánoch EÚ.

¹¹² Napríklad osoby so zdravotným postihnutím žijúce v ústavoch, zdravie, humanitárna pomoc, zamestnanosť.

- ✓ najneskôr do roku 2023 vypracuje nové **ukazovatele zdravotného postihnutia** s jasným plánom vykonávania. Mali by zahŕňať ukazovatele týkajúce sa detí a situácie osôb so zdravotným postihnutím, pokiaľ ide o zamestnanie, vzdelávanie, sociálnu ochranu, chudobu a sociálne vylúčenie, životné podmienky, zdravie, používanie nových komunikačných technológií, podporu ukazovateľov sociálneho prehľadu EÚ, európskeho semestra a cieľov udržateľného rozvoja,
- ✓ v roku 2024 vypracuje **správu** o tejto stratégii, v ktorej posúdi pokrok pri jej vykonávaní a v prípade potreby aktualizuje jej ciele a opatrenia,
- ✓ vypracuje **stratégiu zberu údajov**, bude v tejto súvislosti zodpovedajúcim spôsobom usmerňovať členské štáty a poskytne analýzu existujúcich zdrojov údajov a ukazovateľov vrátane administratívnych údajov.

10. Záver

Cieľom tejto stratégie Komisie je zabezpečiť ďalšie významné zlepšenie vo všetkých oblastiach života osôb so zdravotným postihnutím v EÚ aj mimo nej. V nadchádzajúcom desaťročí sa budú členské štáty aj inštitúcie EÚ opierať pri svojom úsilí o vykonávanie dohovoru UNCRPD o túto stratégiu. Vykonávanie iniciatív plánovaných v tejto stratégii prispeje k zníženiu diskriminácie a nerovností a k podpore osôb so zdravotným postihnutím, aby sa do roku 2030 zabezpečilo, že tieto osoby môžu v plnej miere požívať svoje ľudské práva, základné slobody a práva EÚ na rovnakom základe s ostatnými, a aby sa v maximálnej možnej miere zabezpečila ich nezávislosť, účasť na živote spoločnosti a dôstojné životné podmienky.

Realizácia cieľov tejto stratégie si bude vyžadovať pevné odhodlanie členských štátov podporovať politiky a opatrenia, ktoré zabezpečia prístupné prostredie, inkluzívne a kvalitné vzdelávacie systémy a systémy zdravotnej starostlivosti a skutočný prístup k spravodlivým pracovným príležitostiam pre osoby so zdravotným postihnutím.

Posilnenie postavenia osôb so zdravotným postihnutím tak, aby sa mohli v plnej miere zapojiť do prechodu na inkluzívne, zelené a digitálne hospodárstvo a spoločnosť, ako aj do našej demokracie a prispievať k nim, opätovne potvrdí hodnoty EÚ zakotvené v zmluvách. Výrazne to prispeje k Únii rovnosti a posilní práva osôb so zdravotným postihnutím na celom svete.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby spolupracovali a išli príkladom, pokiaľ ide o vykonávanie dohovoru UNCRPD na úrovni EÚ i na vnútroštátnej úrovni. **Vyzýva Radu, aby k tejto stratégii prijala závery.**